

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Rugpiūtis — August 28, 1964

Nr. 96

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

'Lietuvių tauta susilauks dienos, kada jos nepriklausomybė vėl bus atstatyta'

RESPUBLIKONŲ KANDIDATO Į VICEPREZIDENTUS W. E. MILLERIO SVEIKINIMAS LIETUVIŲ DIENOS PROGA

Lietuvių Dienai New Yorke rengti komiteto pirm. prof. J. Stukas gavo tokio turinio sveikinimą iš respublikonų kandidato į JAV viceprezidentus kongr. William E. Millerio:

"Prašu priimti mano geriausius linkėjimus Lietuvių Dienos pasisekimui New Yorko mugėje.

Lietuvių tauta susilauks dienos, kada jos laisvė ir nepriklausomybė vėl bus atstatyta. Lietuva, nors ir Sovietų Sąjungos pavergta valstybė, privalo būti pripažinta atskira

tauta ir jos vadovybė egzilyje teisėtai lietuvių tautos atstovais. Lietuva ir jos epokinė kova už laisvę privalo būti iškelta šioje dienoje, New Yorko Pasaulinėje mugėje. JAV politika privalo daryti viską, kas yra jos galimybių ribose, kad pagelbėti Lietuvai atgauti jai tinkamą vietą laisvųjų tautų bendruomenėje. Mano nuširdūs norai yra, kad jūsų balsas būtų išgirstas JTO ir kad tos organizacijos delegatai leistų atvirai diskutuoti Lietuvos pavergimo ir komunistinio imperializmo klausimą. Aš primygtinai reikalauju JAV delegaciją JTO, kad Lietuvos nepriklausomybės klausimas patektų į dienotvarkę galimai artimesniu laiku".

Lietuvių Diena New Yorke

New York Times rašo, kad lietuviai gerai atžymėjo savo Dieną ir kad net karštas oras nepalaužė programos dalyvių pasiryžimo. Times rašo, kad dalyvavo 800 šokėjų, 1.400 choristų-dainininkų ir apie 16.000 lietuvių, kurie beveik pripildė didžiulę Singer Bowl patalpą. 6 valandas užsėdusios programai nepakenkė nei karštas oras nei grasinantis lietus. Tai pirmas atsitikimas, kad ši vieta taip gausiai buvo užpildyta.

New York Times ir kitų apskaičiavimais, lietuvių galėję būti iki 20.000, nes nevisi lietuviai vienu metu buvo užėmę vietas patalpoje. Daugelis buvo stovinių ir vaikščiojančių po patalpas ir lauke, nes karštas oras tikrai buvo ne visiems lengvai pakeliamas.

New York Times ir kita New Yorko spauda labai palankiai rašė apie Lietuvių Dieną. Tai geriausiai ir skaitlingiausiai savo programą parengusi tauta.

Šokėjai padarė labai gerą įspūdį. Jungtinio choro dainos buvo nelabai gerai girdimos. Gerą įspūdį darė paradas, kada atskiri chorai, šokėjai, o ypač krepšinio rinktinės vyrai, tik ką grįžę iš Australijos, įvygiavo į Singer Bowl patalpas. Chorai ir šokėjai nešė savo plakatus.

(Nukelta 1 2 psl.)

Vietname nesimato laimėjimo

* VIETNAMO karinės jutos politinė krizė, nuvertus gen. Khanh iš pasiskelbto prezidento posto, nustatė karines to krašto pastangas kovoje su komunistais į antraeilę vietą. Budistų ir studentų demonstracijos, nesugebėjimas sudaryti krašto pasitinkimą turinčios civilinės vyriausybės, vis didėjanti komunistų infiltracija ir nesėkminga kova su jais, sudaro labai rimtą padėtį. Susidariusiai kebliai padėčiai ieškomi kaltininkai, kurių tarpe minimas ir naujasis

SUSIRINKOME LIETUVIŲ TAUTOS KANČIOS ŽENKLE

J. KAJECKO, LIETUVOS ATSTOVO, KALBA PASAKYTA LIETUVIŲ DIENAI, PASAULINĖJE MUGĖJE, NEW YORKE, 1964 M. RUGP. MĖN. 23 D.

Kai Amerikos lietuvių išeivija pereitų dviejų šimtmečių kryžkelėje atstovavo pavergtą tautą Paryžiaus Pasaulinėje Parodoje, "vardgieniai lietuviai jau dejavo nuo senų laikų". Chicagos Tarptautinės Parodos Lietuvių Diena 1933 m. palydėjo gedulas dėl Dariaus-Girėno žuvimo. Kai prieš ketvirtį šimtmečio Lietuva dalyvavo New Yorko Pasaulinėje Parodoje, "Lietuviai netikėjo, kad vėl pavergtas bus".

Šiandien susirenkame Lietuvių Tautės kančios ženkle. Ją simbolizuoja mūsų kryžius. Kryžiai mums artimi. Mūsų tautiečių Tėvynėje ir tremtyje

"kryžiais nužymėti kapai, O Viešpatie, lai dangaus soduos Lelijomis pražysta jų vardai". (Gr. S.)

Mes didžiuojamės šia Diena. Pradėjome ją malda už Tėvynę. Susikaupėme prie savojo kryžiaus. Prisiminėme žuvusius už tėvynę.

Lietuvos kryžius ne tik kančios, bet ir vilties bei prisikėlimo simbolis. "Kryžius gyvata, ne mirtį žadėjo".

Vietoj sunaikintų Lietuvos pakelėse kryžių, vietoj uždarytų bažnyčių ir garbei žuvusių už pamiltą Lietuvą, mes šiandien iškilmingai statome laisvėje kitą stulpą, kuris pri-

laiko Lietuvos namo sieną, tai ryžtą kovoti, išverti ir laimėti. Sėks mūsų širdžiai artimi šokiai bei dainos. Malda bei kultūrinis lobis lydėjo mūsų tautos vargo ir džiaugsmo dienas.

"Tautos dainele, tu gaivina! Per ilgus amžius mūsų sielą; Viena budėjai, kai milžinai Kapios sapnavo šalį mielą". (Maivonis)

Mes gerimės pirmininko, prof. J. J. Stuko ir jo artimųjų talkininkų auka Lietuvai.

Mes džiaugiamės šios dienos programos vedėja, lietuvių tautos pažiba, Rūtele Kilmonte, ir jos labai vertingu inaišu šią atmintinę dieną praturtinti. Mes džiaugiamės jos džiaugsmu ir dėl Močiutės išvadavimo.

Visiems talkininkavusiems, kad šis pasirodymas būtų sėkmingas ir atmintinas, giliai nuoširdžiai dėkojame. Šis pasirodymas iškilmingai liudija, kad mes tebegyvi skriaudžiamai tautai. Tokiais mes pasiryžę pasilikti iki lietuvių tautos laisvės ausros.

Gretimai pastatyta Kryžių aukojame Tau Nemirtingoji Lietuva! Aukojame jį tavo gerbingiems sūnums. Aukojame jį jų motinoms.

Linkime, kad tų "bežadžių ašaros pavirstų Tavo garbei perlais". Rūpintojėlis telaimina ir mūsų sėja ir piūtį. Sekanti Lietuvių Diena tebūnie Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės triumfo Diena jos amžinojojo sostinėje — Vilniuje.

Vėliavų paradas atidarant Lietuvių Dieną Pasaulinėje Mugėje New Yorke. V. Pliodžinsko nuotrauka

JOHNSONAS IR HUMPHREY DEMOKRATŲ KANDIDATAI

Prezidentas Johnsonas ir jo pasirinktas kandidatas viceprezidento postui demokratų konvencijoje buvo nominuoti aklamacijos būdu. Tuo būdu buvo išveng-

Pagreitintas prez. Johnsono pasirodymas konvencijoje jau trečiadienį, rugp. 26 d. vakare, aprašino keblumą susilaukusią konvenciją ir pavertė ją spektakliu, kurį lydi galingos valstybės prezidento pasirodymai.

Prezidento nominacijai buvo likęs tik formalumas, kad ir atliktas pagal visas tradicijas ir konvencijų ceremoniją. Jo paskelbimas senat, Humphrey kandidatui į viceprezidentus gal kai kam iš delegacijos narių konvencijų salėje ir buvo "sensacija", bet stebėjusiems įvykius per televiziją, jis jį jau Washingtono aerodrome pristatė spaudos, televizijos ir radijo atstovams, kaip "būsimą JAV viceprezidentą".

Ir taip, be priešrinkiminio laiko gaišinimo ir didelių išlaidų, paplojimu ir konvencijose pri-

imta pompa, triukšmu ir dainomis, demokratų partija turi kandidatus, kurių dabar jau laukia sunkus ir įtemptas darbas.

Priežastys, dėl kurių taip ilgai nebuvo skelbiamas prez. Johnsono pasirinktas kandidatas viceprezidento postui aiškinašamos tuo, kad buvo siekiama pasirinkti kandidatui kuo platesnio pritarimo demokratų sluoksniuose ir

Lyndon B. Johnson

ta kilusių ir galėjusių išsiplėsti nesuipratimų su kai kurių pietinių valstijų delegacijomis (Alabamos ir Mississipi), kurios, atrodo, nebuvo linkę viską priimti -- paplojimu.

JAV ambasadorius gen. M. Taylor.

Prez. Diem nužudžius nesusilaikta siektosios stabilizacijos krašto vadovaujančiuose sluoksniuose, lygiai kaip nesusilaikta skelbtųjų laimėjimų kovos su komunistais frontuose.

* SOVIETŲ S-GOS VADOVYBĖ tęsia vizitus užsienyje ir satelitinė kraštų sostinėse. Chruščiovas lankosi Čekoslovakijoje, stengiantis patraukti to krašto komunistų partijos vadovybę Maskvos pusėn ginčė su Pektinu, į vis tebesišiausiančią Rumuniją Chruščiovas pasiuntė savo "prezidentą" Mikojaną. Gi Brežnevas, atvykęs į Romą Togliattį laidotuverms, lankėsi ir Vatikane, bet nebuvo ten priimtas jokio oficialaus pareiškimo.

* RYTŲ VOKIETIJOJE paleidžiami politiniai kaliniai, kurių priėmimui Vak. Vokietijos vyriausybė į pasienį pasiuntė eilę autobusų. Napatvirtintomis žiniomis tuo reikalu tarp abiejų Vokietijos dalių būta slapto susitarimo ir galimas dalykas, kad tuo reikalu padaryta nuolaidų iš abiejų pusių. Dauguma paleidžiamųjų yra jaunesnio amžiaus, nuteisti už gelbėjimą kitiems pabėgti į Vak. pusę.

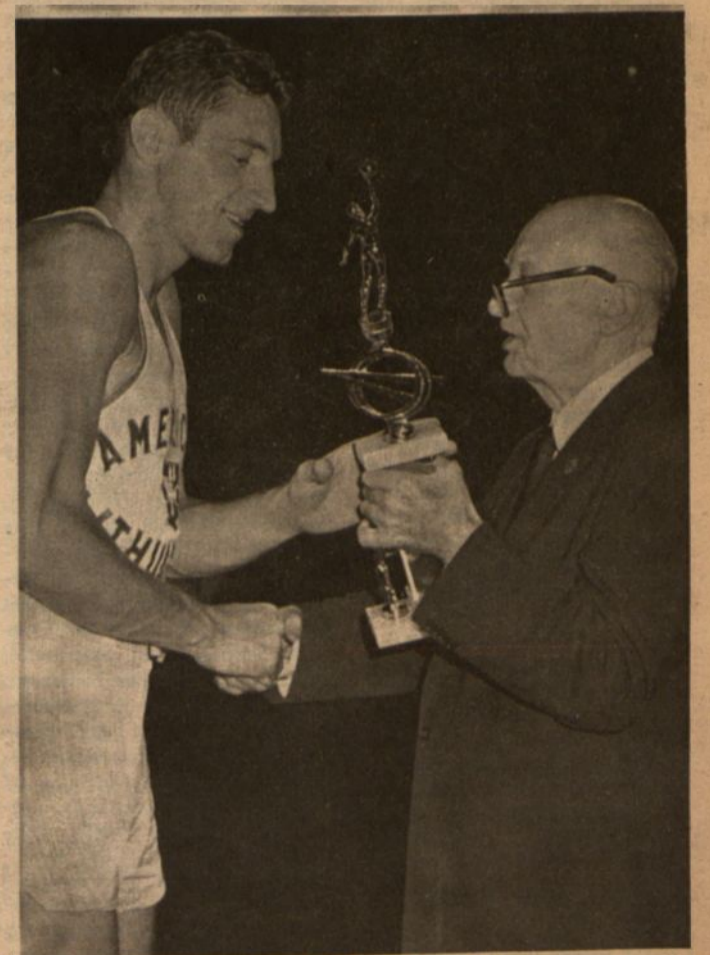

Hubert H. Humphrey

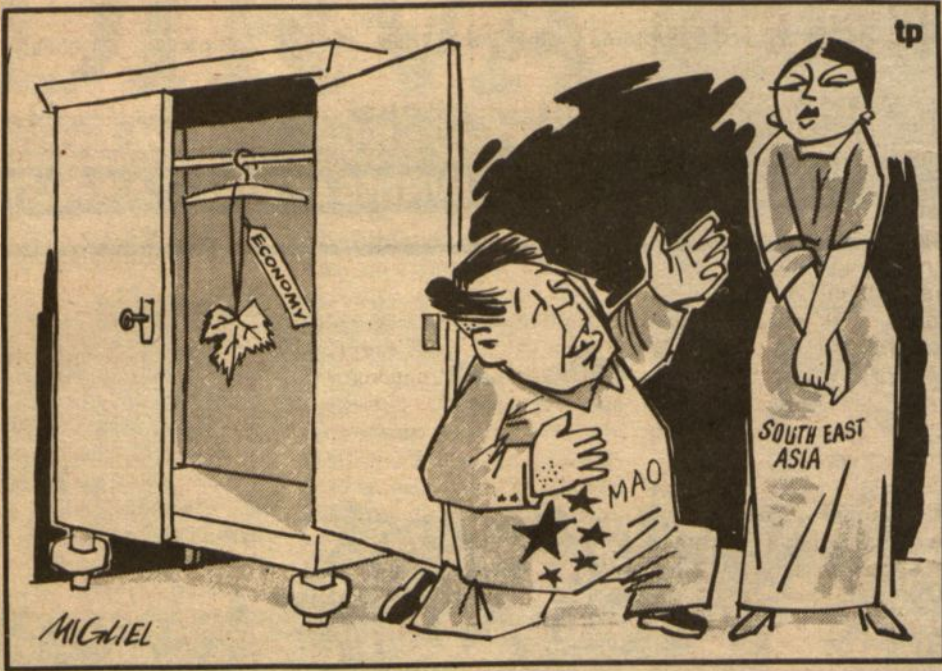
kad su pačiu kandidatu buvo ilgai tariamasi dėl viceprezidento funkcijų.

Muzikai dirgavę chorui-Lietuvių Dienoje New Yorke, stovi iš kairės: Vaclovas Verikaitis, Jeronimas Kačinskis, Alice Stephens, Alfonsas Mikulskis ir Vytautas Strolia, V. Pliodžinsko nuotrauka

Lietuvos gen. konsulas New Yorke J. Budrys įteikė Lietuvos Diplomatinijos dovaną - statulėlę kiekvienam krepšinininkui dalyvavusiam išvykoje į Australiją. Nuotraukoje krepšinininkas Adzima priima dovaną iš gen. kons. J. Budrio, V. Pliodžinsko nuotrauka

- Sutik būti mano žmona ir tu gyvenai rojuje!...

PREZIDENTAS DE GAULLE, PRANCŪZIJA, TRETYSIJIS PASAULIS, LIETUVA IR... VLIKAS

De Gaulle užsienio politika visiems ant liežuviu. Ji yra sudėtinga ir komplikuota ir susilaukia begalo priešingų, bet visada aištrų nuomonių ir interpretacijų. Vienai, "besąlyginiai", de Gaulle politikai pritaria ir ją gina lyg kokia neklaidinga dogma, kurios kad ir mažiausia kritika yra beveik neatleistina nuodėmė, o kiti, kurie tą politiką smerkia, ty smerkimų aštrumui beveik duoda motyvų savo priešiniams. Besąlyginiai (ypač dabartinio parlamento gaulistų dauguma -- UNR -- UDT) bet kuriai opozicijai tuoj priklaša blogas intencijas kenkti tautos interesams vien tik todėl, kad drįsta pasisakyti prieš vyrą, kurio nevalia net diskutuoti, pirmiausia kad jis negali klysti, o antra -- todėl, kad jis įkūnija tėvyne... Sutapindamas save su tėvyne ir su Prancūzija savo asmens kultui kelti nemažai prisideda ir pats de Gaulle. Be abejo de Gaulle yra reta ir monumentalni asmenybė, bet jo užsienio politikai (ir vidaus) netruksta ir rimtos opozicijos, bent jau kritikos ar didelių rezervų. Joje pasireiškia ne šiaip kokie rašels, bet rimti politiniai, ekonomistai, universitetai profesoriai, buvę diplomatai, tokie kaip R. Aron, François - Poncet, M. Duverger, P. Reynaud, necituojant daugybės kitų ir visai nepaminint užsieniečių. P. Reynaud, buvęs per karą min. pirmininkas, tas kurs kaip tik išskeldino de Gaulle iš nežinomųjų įtraukdamas jį į vyriausybę ir pasitęsdamas jį su misija į Angliją, neseniai paskelbė net išties knygą, kurioje negaltingai griaua de Gaulle politikos visumą, tvir-

J. LANSKORONSKIS
Paryžius

tindamas dargi, kad iš de Gaulle vardo "laikui padarius savo darbą", tepasilik tik neišdildoma 18 birželio atmintis, (kada de Gaulle iš Londono kreipėsi į tautą savo atsišaukimu "tęsti karą").
Komentariai apie de Gaulle politiką palietė ir mūsų spaudą. Savo laiku A. Greimas paskelbė straipsnį, kurio pagrindinės mintys būtų: de Gaulle pasiryžo kovoti prieš Jaltos nutarimais sukurtą pasaulį. Tam tikslui jis kovoja prieš amerikonišką "leadershipą", jungia Europą, talkinasi visus nepatenkintus JAV vedama politika, imasi vadovauti trečiajam pasauliui, kurio globėjas, "...silpniojo ir badaujančio pasaulio gynėju būti -- esanti didžioji Prancūzijos misija...". prieš tai savo valia ir malone netik savosioms kolonijoms davęs nepriklausomybę, bet ją paskelbęs ir visam pasauliui (pagal A. Greima dixit Nasser). Už tai visi Afrikos juodukai jį garbina ir laiko didžiuoju draugu. Dėl viso ko dabar jis suartėja ir su Kinija, jei nesakytų ieško su ja sąjungos, o nenorėdamas savo pašonėje įsitaistyti kitos Kubos, jis beria Alžirui milijardus, kad duoti pavyzdį ir įrodyti trečiajam pasauliui "kaip Europa moka leisti nepriklausomoms tautoms laisvai tvarkytis..."

Iš tokių ir panašių prielaidų A. Greimas išveda, kad de Gaulle dėka Prancūzija pagaliau turi savo pasaulinę politiką, kurios neturi JAV.

Aiškindamas Kinijos pripažinimą de Gaulle intencijomis supildyti Pekino ir Maskvos komunistines "bažnyčias" neutralizuojant be to pietryčių Aziją ir tuo būdu nukreipiant Kinijos akis į Sibiro erdvę, A. Greimas daro toli siekančius spėjimus, kad tai naudinga pradedančioms krautytis rusų varžtais pavergtomis tautoms ir žinoma Lietuvai, ir pareiškia nuomonę de Gaulle politikai neatrodo kenksminga Lietuvai, o jei taip, tai VLIKAS, jei iš tiesų yra lietuviško politinio galvojimo smegenų centras, turi pareikšti savo nuomonę...

Pažįstu A. Greimą jau seniai, pažįstu kaip labai išsimokslinusių, darbingą ir pilną žodžio prasmę visapusišką inteligentą su kuriu labai mieliai draugėjame, bet nežinojau, kad jis yra toks karštas vlikininkas ir taip vertina jo nuomonę. Aš irgi esu vlikininkas, bet mūsų nuomonės dėl jo vaidmens kažin ar visai sutampa, bet apie tai kitą vietą. Nežinau, ar Vlikas ir bendrai veiksniai, atsiliepė į tą plačios apimties straipsnį. Spaudoje teskačiau kiek rezervuotą V. Meškausko str., kurs priduria "... jei iš to kas išeity (atsseit iš de Gaulle "pasaulinės politikos") -- Vlikas turi persikelti į Paryžių..." ir tardamas kad "gera būtų, kad spauda, pamiršdama "parapinės" politikas, pasvarstytų kartis nuo karto ir Lietuvos galimybes tarptautinės politikos kontekstuose" -- duoda žodį Paryžiui.

Esu paryžietis ir nors nesu polemistas, žodį imu: man rodo-

si, kad mūsų spaudoje tarptautiniais klausimais rašoma nemažai, nors nevisada tie rašiniai siejami su mūsų kraštu. Nemažai beriama ir kritikos vakarams, kad jie, apakę ir komunizmo ideologijos ir taktikos neususimant, visur užleidžia diplomatiškai iniciatyvą rusams, tiki į jų peršamą "taiką koegzistencijai", į jų liberalizaciją, orientuojasi į pavergtomis tautoms nepriimtina status quo, kurs pats savaime yra priešingas tautos savokai ir karčiai priklaša vakarams, kad jie neprivertia SSSR duoti pavergtiesiems kraštams apsisprendimo teisių. Žodžiu -- vakarus pamokinančios literatūros netrūksta. Ko pasigendama -- tai kruopščios, sąžiningos, objektyvios ir faktais pagrįstos analizės, o svarbiausia, iš tos analizės sekančios logiškos sintezės, vieton kurios dėstoma autoriaus nuomonė, lyg kokia nebeginčijama tiesa ar svarūs argumentas. Nuomonė nevisada yra tiesia ir dar mažiau argumentas.

Mėginsiu ir aš paanalizuoti kai kuriuos de Gaulle politikos aspektus.

Niekas savo politikos nemo-ka apsupi tokiu paslaptingumu, kaip de Gaulle. Niekas tikrai ir nežino, ko jis siekia ir kur eina. Dažnai jis, ex abrupto, savo pareiškimais spaudai, per tariamas spaudos konferencijas, pastato netik pasaulį prieš naują, jo vieno sukurtą politinį faktą, bet ir savo artimuosius bendradarbius ir vyriausybės narius, kuriems atitinka pareiga aiškinti ir ginti Prancūzijos, atseit de Gaulle, politikos vingius. Todėl analizuoti jo vedamos politikos galres nelengva ir tų aiškintųjų yra tokia daugybė.

Daug jo užsimojimų galima išskaityti jo atsiminimuose. "Bendradarbiauti su vakarais ir su rytais, prireikus teiti į sąjungą su vienu ar su kita puse, nieku būdu nepasiduodant bet kurios formos priklausomybei..." rašo jis atsiminimų III tome. Ir kitų vietot: "veikti politinį, ekonominį ir strateginį susigrūpavimą valstybių, kurios ribojasi su Renu, Alpėmis ir Pirenejsais. Padaryti iš tos organizacijos vieną iš trijų planetinių galybių ir, jei

kada prireiks, arbitraž tarp sovietų ir anglo-saksų stovyklų..." Tokias perspektyvas de Gaulle vaizdavo 1945 m., kada tik išlaisvinta Prancūzija dar buvo grūvėsiuose ir bejėgė, 1964 m. valstybei atsistatčius ir atkurus, yra natūralu priskirti de Gaulle panašias ambicijas ir užsimojimus, kurie, žiūrint aplinkybių, gali ir įvairuoti viena ar kita linkme. Ne be visiško pagrindo Vak. Vokietija truputį šnairuoja į įvairias prancūzų politikų, parlamentarų ir kapitalo atstovų misijas, kurios vis dažniau ekskursuoja po Sovietiją.

Aš jau esu viename kitame straipsnyje pasitaręs apie Europos, kaip trečiosios jėgos galimybes. Nektartosi, tačiau reikia pabrėžti, kad to principo -- Jungtinės Europos, nei išradėjas nei iniciatorius nėra vienas de Gaulle. Principas jau seniai visų Jungtinės Europos šalininkų protuose ir lūpose. Nėra jis ir europinio jungimosi gyvenimiškas pradaininkas, nei iki šiam laikui pasiektų laimėjimų įkūnytojas. Priešingai, dar nebūdamas valdžios, jis per savo šalininkų tarpininkavimą parlamente buvo visada Europos susijungimo priešininkas. Europa pradėjo kurtis prieš 1958 m., dar jam valdžios nepaėmus. Ir Europinė Anglies ir Plieno bendruomenė (CECA) ir Europos Taryba ir Romoje pasirašyta Ekonominės Bendruomenės sutartis yra vis taip nuvertintos IV Respublikos nuopelnas. Europiečiai prisibijojo, kad de Gaulle visas tas pastangas sutrukdydys. Laimė, ir už tai reikia jam atiduoti garbę, to neatsitiko. Jis pasidarė jos rėmėjas, vis dar pasilikdamas priešiškas politiniams Europos apjungimui, ko pageidauja jo partneriai.

Mėginsiu trumpai suglausti "trečiosios jėgos" prielaidos politines pasekmes, kaip ją mėgta aiškinti gaulistai. Leiskim sau, Jungtinė Europa jau egzistuoja. Leiskim dargi, kad Prancūzija (de Gaulle ar kito vadovaujama) pasidaro tos Europos spiritus movens ir kad Vokietijos hegemonijos baimė atpuola (ji šiandien Europoje visais pozicijais yra stipriausia). Maskvai, be abejo, saugesni ir priimtinesni kaifmyniniai ryšiai su de Gaulle Prancūzijos vadovaujama europine Europa, negu su amerikoniška Europa, kurioje Vokietija vaidintų svariausių vaidmenį. Tos prielaidos pagrindu de Gaulle garbintojai ir jo slaptos minties aiškintojai tuoj daro milžinišką šuolį pirmyn. Europinės Europos vadovas de Gaulle, be abejo, spėlioja, kad jie nelauktų, kaip amerikoniškai, kol problematinė ateitis išspręstų klausimus kurie iki šiam laikui pasilieka neišspręstais. Savo sprendimų viešpats, nusikratęs neveiklumą, jis imtųsi iniciatyvos prisipirti prie mūsų Sov. Sąjungą tokiams pasitilymams: panaikinti Varšuvos ir NATO paktus; evakuoti SSSR okupuotus kraštus įtraukti Amerikos jėgas iš Europos ir panaikinti strategines bazes; pradėti platų ekonominį bendradarbiavimą su buvusiomis Varšuvos pakto valstybėmis... Taip būtų įgyvendintas Europos iki Uralo platus užmojis, apie kurį de Gaulle ne kartą yra užsiminęs.

Jei Sov. S-ga tikrai nori sumazinti įtampą, jei nori pakelti pliečių gerbūvį sumažinant atominių ginklavimąsi, toks Europos klausimų visumos sprendimas turėtų Sov. S-gą dominti, ir jei ji pradeda baimintis Kinijos augančia galybe ir gresme, toks sprendimas ją turėtų tuo labiau dominti. Visose liaudies demokratijose komunizmui subankrutavus būtų sugrąžintas tiems kraš-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRASAI ***

VIENI BARAS, KITI AIMA NUOJA, kad daugelio mūsų patriotizmas (lietuviškasis), esą, vėsta. O St. Y. anądien Draugo Kertinėj Paraštėj (rugg. 8) susirūpino patriotizmo perteklium. Neperisitemptit, sako. Konkrečiai, -- nekiškite to Vilniaus vardo į Washingtono koplyčią.

Prikėlęs talkon A. Smetoną iš 1912 m. Vilties, įtikinėja, kad krikščioniškos sąvoka platesnė už tautybės. Tad, regis, turėtų būti taip paprasta siauresniąją sutalpinti platesniojoje... Pavadintų koplyčią Vilniaus Aušros Vartų Marijos vardu, ir tautybė būtų soti, ir krikščioniškos, regis liktų sveika, argi ne? Jeigu negalima, tai ar čia nėra taip, kad platesnioji sąvoka tariasi savo platumo (galinta siauresniąją pastumti į šalį ir priversti užsičiaupti)?

Vilniaus vardą koplyčiai peršančiusios laiko "ultra-patriotais" ir net vėl Smetonos ir Tumo pavyzdį rodo, -- jie mat savo laikui atsikakę susidėti su "ultra-patriotais", pasišovusiais net rusų generalgubernatoriui talkininkai kovoje su polonizmu. Būtų galima pridurti ir kitą pavyzdį. Salysim, tuos atsargesnius, kurie atsikakę susidėti su laikuriais kitais "ultrapatriotais", buvusiais pasišovusiais talkininkai net vokiečių generalkomisariui kovoje su bolševizmu. Bet tie pavyzdžiai, regis, galėtų ne tramdyti, o tik padarinti dabartinius kovotojus už Vilniaus Aušros Vartų vardą Washingtone... Nesgi ir jie, šiuo atveju kaip katakai, atsikakę susidėti su tais "ultrakatakais", kurie atrodo esą pasišovę talkininkai amerikiniams "generalvikarams" kovoj su ateizmu.

Smetona ir Tumas nenorėjo talkininkai rusų generalgubernatoriui greičiausia todėl, kad tasai saviškais, ne lietuviškų interesais vadovaudamasis lenkus tramdė. Ir vokiečių generalkomisariui su bolševikais kovojo sumetimais, kurie lietuviams nieko gera nežadėjo. O ką žada lietuviams katalikams amerikiečiai (airiai, lenkai ar kiti favoritai) "generalvikarai"? Tautinį "melting pot"?

Kažin ar pats St. Y. neturėtų susimąstyti ties jo rodomu Smetonos - Tumo pavyzdžiu ir gal jį atitinkamai pasekti. Tačiau atrodo tebesirūpinąs, kaip čia tas lietuvių katalikų tautines aspiracijas apmalšinamas. Dar kartą atsimėjęs į Smetonos 1912 metų išsitarimą, apgalvestauja, kam mes tik "lietuvišką koją temiklinam". Esą, reikia neišleisti iš akių organinio ugdomųjų vertybių ryšio. Atseit, reikia miklinti visą kūną, ne vien "lietuviškąją koją".

Teisingai! Ir čia, regis, jei, brangią koplyčią bestatant, būtų buvę atsižvelgta ne tik plačiosios katalikijos, o ir siauresnės lietuviškos jausmo, bei noro, tai gal ir būtų išėjęs "abiejų kojų miklinimas". O dabar ten tik "katalikiška koja" temiklinama. Beje, sąmoningam lietuviui lietuviškos "koja", o visas asmuo. Religija irgi? Tvarkoji, jei tos dvi "substancijos" harmoningai sutelpa asmenyje. Bet kai viena kuri ima kitą stumti lauk, asmuo tampa verčiamas rinktis, su katra iš jų skirtis...

-- Kodėl Vilnius kai kieno galvojime išskyla, kaip apsprendžiantį vertybę? -- klausia St. Y., ir imasi įrodyti, kad tas Vilnius negi toks jau svarbus dalykas: sostinių turėjom visokių, o prof. Pakštas dargi buvo siltęs Klaipėdon sostinė keiti, gal ateity Klaipėda ir bus Lietuvos sostinė...

O taip mieliai cituotasis A. Smetona 1933 metais kalbėjo: -- Ar mes galime pamiršti ir nutylėti Vilnių?.. Negalime ir neturime teisės... Vilniuje palaidoti mūsų senovės vadai, palaidoti tenai ir mūsų didieji atgimimo žadintojai...

Žinoma, Smetona čia ne viską pasakė. Sąmoningų lietuvių galvojime Vilniaus penutylėjimo būtinumas pagrįstas daug išsamiau. Tai yra taip aišku, kad net keista patriotiniame lietuvių laikraštyje matyti lietuviškai parašytą tokį klausimą -- "kodėl Vilnius?..."

tams politinis savarankiškumas, būtų tam tikras Sov. S-gos neisekmės užmaskavimas, nepažeidžiant jos savigarbos...

Šitokia "trečiosios jėgos" prielaida dar tėra tik sunkiai įgyvendinama svajonė, o ir jos daromos išvados kolkas yra tik jokiems faktams nepagrįsta spekuliacija, kaip ir Greimo de Gaulle priskiriama pasaulinė politika daugeliu požiūriu yra spekuliatyvinio pobūdžio... Panašių spekuliacijų plinta ir emigracinėje spaudoje, kaip pvz. Paryžiuje leidžiamam lenkų žurnalo Kultura A. Kovalkovskio str.

Be! O jei Sov. S-ga tu pasitūlymų nepriimtų? Deja! Gaulizmo garbintojai nenumato ir nepasitūlyti kitiškos sankcijų, kaip pagrįstai... Sustiprinti saitus, jungiančius Europą su JAV, kitai variant grįžti į santykius su JAV iš status quo padėti, kurią gen. de Gaulle gerokai paardė. Ar reikia priminti kad ir mūsų visi vokiečiai, ir ne vien mūsų, tebe-reikalauja iš Vakarų, kad jie priverstų SSSR evakuoti kariuomenę, policiją, visą valdymo aparatą ir p., ir leistų apsispręsti laisvais rinkimais. Visa tai gana nereali svajonė. Kaip pri-

verst be karo? Kaip kariauti be jėgos? Europoje de Gaulle kolkas yra vienas silpniausių NATO partnerių kariniu požiūriu.

Dėl tos NATO sąjungos reikia prastarti.

(Bus daugiau)

* THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, rašydamas apie Chruščiovo keliones ir lyg atsitolinimą nuo užsienyje vykstančių įvykių, rašo, kad Maskvoje vyraująs nusistatymas nesikiškite per daug į užsienio gincus, kol nėra sutvarkyti pačių komunistinių partijų santykiai viduje. Taip Kipro Makarios likęs nustebintas, kai Chruščiovas šaltai pažūrėjo į arkivyskupo pagalbos šauksmą, lygtai kaip Maskvos laikysena Vietnamo atžvilgiu priverstė ne vieną nusistebėti. Sov. S-gos tikina padėtis taip pat kelia rimtų galvostūkių, neleidžiančių tuotarpu įsivelti į didesnes avantūras užsienyje. Spėjama, kad laukiamas Maskvos "atšalimas" Kubos atžvilgiu, kas susilauktų didesnio palankumo Washingtono sluoksniuose.

Lietuvių Diena...

(Atkelta iš 1 psl.)

New Yorko spauda labai gražiai atsiliepė apie šokėjų rūbus ir ta progą pažymėjo, kad Elena Jurgėlaitė iš Washingtono dėvėjo ta patį kostiumą, kurį jos motina dėvėjo Lietuvių Dienoje 1939 metais.

LKPP pirm. prof. J. Stukui atidarius Lietuvių Dienos iškilmes ir pasveikinus didžiųjų lietuvių minią, padėkojus choristams, šokėjams ir jų vadovams, vyskupas Vincentas Brizgys aukojo Mišias. Prel. Jonas Balkūnas pasakė pamokslą lietuviškai ir angliškai. Lietuvos Atstovas Juozas Kajeckas ir sen. Kenneth B. Keating pasakė kalbas.

Programą pravedė Rūta Lee Kilmonytė. Buvo atvykusi Bobo Rokefellerienė (Ieva Pau-lekiūtė) ir sveikino lietuvius, o ypač programos dalyvius, šokėjus, choristus. Ji stebėjosi, kad tiek daug lietuvių dalyvauja. Buvo ir daugiau garbingų svečių, daug spaudos žmonių, o ypač fotografų. Komitetas ilgai ir sunkiai dirbo, kad šioms iškilmėms gerai pasirošus ir prieš pasaulį Lietuvos ir lietuvių vardą aukštai iškelus. Tas gerai pavyko.

A. S. Trečiokas

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE
PARAMA- MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE
 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
 Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika
 ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA — Liqueur Import. from Italy.....5th	\$5.75	6. ST. REMY BRAND. Import. from France.....5th	\$3.98
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška.....5th	\$3.98	7. LIEBFRAUMILCH Wine.....5th	\$ .98
3. NAPOLEON Vermouth. Import. from France.....5th	\$1.19	8. BORDEAUX Wine Red or White.....5th	\$ .98
4. Popular GERMAN VSOP Brand.....5th	\$1.69		
5. PORT. SOUTHERN. RHINE Wine.....5th	\$ .69		

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO, 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išėina: pirmadieniai, trečiadieniai ir penktadieniai, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

LAIMĖTI GALIME TIK KIETU DARBU

Vienas geriausių būdų ko nors išmokyti, tuo pačiu ir iš ko nors pasimokyti — tai veikiant. Tai vienintelis būdas ir ko nors atsiekti.

Neseniai kažkas paklausė Charlie Edisoną, buvusį New Jersey valstijos gubernatorių ir laivyno sekretorių, kas atsitiko su Amerika? Jis atsakė: "Tuščia socialistinė filosofija pamažu keičia turtingas ir laisvas Amerikos tradicijas... Amerikos žmonių jėgos baigiamos išsemti. Pasidarė kraštu, kuriame pasitikėjimas savimi, savigarbą, sunkus darbas ir taupumas pakeičiami priklausomumu nuo vyriausybės, malonumai pirmąją prieš pareigą, reikalaujama didesni uždavimai už trumpesnį darbą ir teisė į vyriausybės teikiamas išmaldas."

Teisingi žodžiai, kurių amerikiečiai nesidrovi tarti ir juos skelbti. Kartu jiems kyla ir klausimas, ar toks lengvėjantis ir gerbūvį vaizduojas kelias neveda į — bedugnę...

Žvelgdami į savąją visuomenę, taip pat galėtume kelti eilę klausimų ir ginčytis iki begalybės, kas ką turėtų padaryti, ką turėtume nuveikti ir kodėl didelė dalis slenka apatijon ir apie kokią nors veiklą ir žinoti nebenori.

Turint daug pagrindo pesimizmui ir liūdno gaidos klausimams, turime ir šviesių momentų. Štai, didinga ir įspūdinga Lietuvių Diena New Yorke, kurios pravedimui organizacinė našta daugeliui galėjo atrodyti nepakeliamą. Bet ji buvo prisimta ir pasizadėta pakelti ir nešti. O gi sakoma, kad negali nešti, ko negali pakelti. Lietuvių Dienos New Yorke organizacinio darbo apimtis ir didžioji našta buvo tinkamai suprasta, ką parodė entuziazingų dalyvių ir žiūrovų skaičiai.

Kitas pasididžiavimo vertas ir gerai atliktas darbas, kurio pasekmių ir įleistųjų šaknų gylio dar negalima apskaičiuoti — tai mūsų jaunųjų sportininkų ir jų vadovų žygis į Australiją. Ir čia atsirado entuziastų, kurie nebūtų nei pradėję to darbo, jei būtų priklausę tai lietuvių kategorijai, kuri mato tik lėpšikumą, nesugebėjimą, amžiną pesimizmą ir savo jėgų neįvertinimą.

Mažavertiškumo kompleksas bene bus didžiausiu mūsų tikslų ir uždavinių žudiku. O gal kartais perdidelis stengimasis pūsti tuščius muilo burbulus priverčia nusiskusti kvapo stoka. Kas norės, ras ir tokių ir kitokių priežasčių tamsiajai mūsų gyvenimo pusei aiškinti. Bet džiugu, kad yra apčiuopiamų ir ranka pasiekiamų džiuginančių duomenų, rodančių į didelį mūsų išviejtos tautininkų potencialą. Jis yra, jis iškyla ir nušvinta ne kvapo nustojuose pučiant, bet veikiant tiems, kurie supranta įgyvendinamo ir gyvenimiško tikslo apimtį ir savo pajėgumą ne nutarimuose, bet darbe.

Lietuvių išėivija susilaukė tų prosvaisčių, kurios buvo reikalingos parodyti ne tik svetimiesiems, bet ir sau ir tautai anapus, kad dar ne visi esame tais Charlio Edisono išvardintais amerikoniškais voratinkliais apsiitraukę. Mumyse dar plaka darbai ir pasišventimui atsidavusi širdis. Kad ji taip plaka, daugelis abejojančių įsitikino Australijoje ir New Yorke. Tai ne daugelis širdžių patiekta ritmas, ir kurį sparčiau, gyviau ir nuosirdžiau įsijungti kviečiami visi. Tą ritmą patiekusiems — mūsų visų pagarba. (j. č.)

DARIUS IR GIRĖNAS — ŠANČIŲ KAPUOSE

Tik ką gautame iš Lietuvos laiške apie Dariaus ir Girėno palaikų palaidojimą rašoma:

...Pereitą savaitę palaidojo Dariaus ir Girėno kūnus šančiuose — karių kapuose. Jie rasti medicinos rūmų požemiuose užmūryti. Taigi juos išėmė, o kadangi perbalzamuoti, sako, negalėjo tai ir įkasti į žemę. Būčiau laidotuvėse ir aš dalyvavęs, bet nežinojau, nes nebuvo pranešta kada laidos, o tik vėliau, vakare sužinojau, kad jau palaidota.

NAKTIS IŠ NAKTIES...

Mano "kalambūras", kad laikraščių vedamieji straipsniai turėtų skaitytos vesti ir pasakyti, kas kaip yra, ko mes galime laukti ir ko mes privalome norėti, pasirodė nepilnavagus B. K. Naujokui (Dirva, 94 nr.).

Jis pareiškė, kad kaip tik tu dviejų pastarųjų dalykų — ko galime laukti ir ko privalome norėti

— "atsakingi laikraštiniųkai bei politikai neturėtų daryti, ypač redakciniuose straipsniuose".

Žinoma, gali būti visokių teorijų ir skonių, kokie redakciniai straipsniai yra tinkamiausi, — bet aš pirmą kartą išgirdau, kad redakciniai straipsniai rašytojai kaip tik neturėtų skaitytos aiškinti, ko mes galime laukti ir ko privalome norėti.

B. K. Naujokas, gindamas Dirvos 88 nr. vedamąjį (vr) straipsnį, labai miglotą ir savo pasididžiavimą, yra žymiai gabsnis už savo kolegą, todėl anoji mintis dabar aiškiau ir tiksliau išdėstė. Papunkčiui nuo a iki e jis dabar pasakė ko lietuvis skaitytos gali laukti ir ko privalo norėti galimo trečio pasaulinio karo atžvilgiu. Taigi logiškai išėitų, kad (vr) buvo atsakingas, o B. K. Naujokas įtikinamai pasirodė, kaip neatsakingas politikas.

Viename iš savo punktų (d) jis pasisakė, jog "racionalu yra norėti, kad toks karas, jei ir įvyktų, tai teįvyktų tik galutinio neišvengiamumo atveju, atseit, atitolinus tą kartybės taure toli, kol įmanoma atitolinti..."

Dėl tų B. K. Naujoko punktų būtų galima kalbėti pradėjus nuo pietų ir baigiant kitą rytą, kol pasiektume paskutinę abėcėlės raidę Ž. Kas čia tokio. Tegu bolševizmo pavergtas pasaulis "iki galutinio neišvengiamumo" ragauja savo kartybės taure, o mes

NEPAMIRŠKIM LIETUVOS GYVOJO BAUDŽIAUNINKO

Neseniai Wilkes Barre, Pa. įvyki seniausios Amerikos lietuvių organizacijos SLA seimas. Povilas P. Dargis, tos organizacijos prezidentas, atsakė Dirvos bendradarbiui į keletą klausimų:

— Ką galėtumėt pasakyti apie buvusį SLA seimą?

— Kokie reikalai buvo seime aptariami, Dirvoje jau buvo rašyta, todėl nenedera jų kartoti. Tačiau noriu pridurti, kad norš kuopų delegatai buvo susirinkę grynai organizacijos reikalais, bet seime turėta ir kultūrinė sesija Kristijono Donelaičio 250 metų gimimo sukakčiai paminėti. Apie sukaktuvinininką kalbėjo dr. J. Puzinas, o jo kūrybą vaizdžiai paskaitė aktorius V. Žukauskas. Minėjimas, kuriuo buvo pagerbta lietuvių literatūros klasikas, visiems patiko ir paliko gražų įspūdį.

Seimo bankete savo kal-

čia ir toliau galime girkšnoti iš visokių miglų supilstytą "gaidžio uodegą".

Savo penkis punktus išdėstęs, B. K. N. išdėdžiai ir praretintai pridėda: "Štai kas ir kaip yra".

Galėčiau užbaigti "atsakingo laikraštiniųkai bei politikai" (vr) stiliumi. Gal tokią B. K. Naujoko pažįdą į "kartybės taures" ir lietuvių tautos bei daugelio milijonų pavergtųjų likimą yra net labai racionali. O gal, bent Amerikos lietuvių tautinės srovės vyrų rašančiuose nusistatymuose ir ne...

Gal B. K. Naujoko dienoraštis ir teisingai pavadintas "diena iš dienos". Bet gal būtų ne pro šalį bent kai kurių dienų užrašus pavadinti ir "naktis iš nakties", nes plėmenė greičiausiai išauga į mergas naktimis.

B. R., Los Angeles

IEŠKOMAS MECENATAS

Dirvos skaitytojai ž. m. rugp. 5 d. Bibliografo straipsniu "Lietuvių Knygos Laisvajame Pasaulyje" gan atsargiai paiformuoti apie Knygų Lentynų sunkų kelią.

Aiškėja, kad 1964 metų spaudos planų dalis tebuvo norimi ketinimai; kai kurie jų jau sužlugdyti neturint pinigų.

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos A. Ružanovas rašo: "Nepavyko mums šiemet su mūsų biuleteniu, Neatsirado mecenato, o įstaiga, kuri norėjo leisti KL spaustuvę, surado vos ketvirtą dalį reikalingos leidimui sumos, tai ir nerizikavo. Gražiname Jums pinigus... Leidžiame 10 egzempliorių KL, spausdintos mašinėle ant tokio pat plono popieriaus, kaip čia pavartotas, aprūpiname liet. mokslo įstaigas ir talkininkus, kurie siuntinėja knygas, LBT negaunamų, kortelės. Kitataučių mokslo įstaigoms nesučiame, būtų perdidelis skirtumas 1963 ir 1964 metų leidimui. Leidžiame taip pat tokiu pat būdu 18 egz. "Periodikos religinių straipsnių rodyklė" visų konfesių... žurnalų redakcijoms, KL išleista jau 2 numeriai, rodyklės -- šeši. Jei Jums pavyktų surasti mecenatą, parašykite mums, bematant išleisime Nr 1 ir 2 (30 ir 28 pusl). Pavėikė mus ir gana aštri "Aleksandryno" kritika, kam, girdi, 18,000 dol. bibliografiškai įkišta!"

Lietuvių Bendruomenės Valdyba ir Kultūros Fondas teikia pirmenybę fikcijų leidimui, antrą, jų fondai riboti, tad reikia ieškoti kitų kelių.

Ar nereikėtų kreiptis pagalbos į lietuviškų knygų leidyklas; jos suprastų moksliškų raštų išleidimo reikalą ir tarptautinės reprezentacijos svarbą. Jas visas sutelkus (Darbininkas, Draugas, Dirva-Viltis, Karvelis, Lietuvių Dienos-Skirtis, Lietuvių Enciklopedija-Kapočius, Londono Ni-da, Morkūnas, Naujlenos, Putnamo Seselės, Saležiečių Institutas, Terra-Civinskas, Toronto Time Pres, Vijeikis ir kt.) gal pasiektume susitarti, kad iš eilės išleistų po vieną Knygų Lentynos numerį.

KL prenumeratorius Vdp, Chicago

boje priminiau, kad Donelaičio minėjimą turime jungti su šiais laikais, tiksliau — su mūsų tautos dabartine padėtimi. Juk sovietinis okupantas, panaikindamas nuosavybę ir atimdama žemes, Lietuvos ūkininkus nustūmė į kolchozinę baudžiavą, kuri daugeliu atžvilgių gali būti net sunkesnė už Donelaičio laikų vergiją. Taip pat žemės, kur gimė, gyveno ir dirbo Donelaitis ir jo apdaiuoti baudžiauninkai, yra Lietuvos sritys, tačiau šiandien jos atiduotos sovietų Rusijai, kuri jokių teisių į tas sritis neturi. Jos yra kolo-

gavę gražių atsiliepimų ir padėkos laišku už sveikinimus iš Valstybės Departamento ir kt.

Dar noriu pasakyti, kad apie SLA seimą jau girdėjo ir okupuotos Lietuvos gyventojai. Tėvynės redaktorius A. Sodaitis rugpjūčio 3 d. dalyvavo Amerikos prezidento Johnsono priėmimo, kuris buvo suruoštas ne anglų kalba leidžiamų laikraščių redaktoriams Baltuose Rūmuose. Būdamas Washingtono A. Sodaitis lankėsi Amerikos Balse ir ta proga padarė pranešimą apie Susivienijimą. Jo pra-

SLA prezidentas Povilas Dargis ir SLA daktaras kvotėjas dr. Steponas Biežis prie SLA vasarvietės.

nizuojamos, net lietuviški vietovardžiai naikinami. Donelaičio minėjimai yra puiki proga kelti amerikiečių spaudoje šias dideles skriaudas, daromas nepanto mūsų tautai. Ypač turėtumėt užtarti Lietuvos ūkininkus, kurie jokio balso negali pakelti ir pasiskusti juo žmoniškų teisių atėmimu. Prievaratinis kolchozas tai negirdėta šių laikų baudžiava. Taigi, minėdami Donelaitį, nepamirškime ir gyvojo Lietuvos žemdirbio, kolchozinio baudžiauninko.

Iš viso, seimas Wilkes Barre buvo lyg viso Wyoming slėnio lietuvių reta šventė. Seimo rengėjai, vietos veikėjai tikrai pasistengė jį padaryti įdomiu ir įvairiu. Vietos meno jėgos bankete atliko įspūdingą koncertą. Programoje dalyvavo solistai M. Aita, Helen Kosar, muzikas B. Voveris, jaunas pianistas J. Verbalis, smuikininkė Viola Kapo, SLA veikėjų Geugužių dukra. Iš New Yorko net buvo atvykusi tautinių šokių grupė, vadovaujama J. Matulaitienės. Į seimą atsilankė Wilkes Barre burmistras F. Slattery, į banketą — kongresmanas D. Flood, kurie savo kalbose pasidžiaugė lietuvių veikla ir žadėjo savo paramą Lietuvos laisvinimo reikaluose.

Seimui nemažą dėmesį skyrė vietos amerikiečių spauda. Apie jį rašė, įdėdami pavėikslus, Times Leader, Wilkes Barre Record ir Sunday Independent. Taip pat dvi TV stotys perdavė seimo vaizdus. Tai nuopelnai vietos SLA veikėjų. Ypač daug pasidaravo seimui ruošti komisijos pirmininkas A. Miliauskas. N. Bajorienė ir kiti. Esame

nešimas radijo bangomis buvo perduotas į Lietuvą.

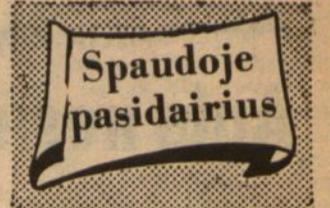
— Kokių organų rinkimus vykdė seimas?

— Kaip esate girdėję Susivienijimo centro vadovybę arba Pildomąją Tarybą renka nariai slaptu ir tiesioginiu balsavimu. Seimas tik patikrina rinkimų duomenis ir priima išrinktųjų narių priesaiką — iškilmingą pasižadėjimą. Tą atliko ir praėjusis seimas. Toliau seimas išrinko SLA laikraščio Tėvynės redaktorių. Juo buvo perrinktas A. Sodaitis. Taip pat buvo išrinktos pastoviosios komisijos, kurios atlieka svarbų vaidmenį organizacijos veikloje. Iš viso buvo išrinktos 7 komisijos, į kurias įėjo įvairių pažiūrų veikėjai iš daugelio vietovių.

— SLA yra įsigijęs vasarnamį Atlantic City, N. J. Kas jį gali naudotis?

— Vasarnamis yra įsigytas narių poilsio reikalams labai gražioje ir patogioje vietoje. Pirmoje eilėje jis skiriamas nariams, bet juo gali naudotis ir kiti. Oficialiai, gražiomis iškilėmis, vasarnamis buvo atidarytas liepos 11 d. Dalyvavo SLA vadovybė, veikėjai ir svečiai. Šią vasarą jau daugelis juo naudojasi. Organizacijos daro tuose namuose net savo suvažiavimus. Štai, rugsėjo mėnesio pirmąją savaitę į jį susidėna Mažosios Lietuvos Bičiulių draugijos nariai, kiek vėliau SLA 5 Apskritis ir Spaudos klubas bei kt. Vasarnamis yra lyg visuomenės namai ir jais galės naudotis įvairios organizacijos, ypač jaunimo. Namai buvo įsigyti šių metų pradžioje.

(Nukelta 4 psl.)

IR VĖL IŠ NAUJO — FINANSAI...

Amerikos Lietuvių Bendruomenė jau ketvirtą kartą išrinko savo Tarybą. Bet daug lengviau išrinkti žmones, o žymiai sunkiau išrinkti pinigus.

Tą klausimą dabar išskėlė Dr. A. Juška per Draugų straipsnyje "Be finansinės paramos". Autorius duoda kelius pavyzdžius kurie rodo, kad "bendruomenė yra dar visi be finansinės atramos, o tas sudaro milžinišką kliūtį, jei ji nori pasiekti mases. Be pastovaus aparato yra sunkiai įmanoma išrinkti ir solidarumo mokestį. Gi nuo aukų visi krato si. Ar nebūtų svarstyti mintis, kad bendruomenės vadovybėje būtų siekiama atskirose vietose sudaryti finansinio vajuos aparatą? Tėra vienas kelias — vajuos rinkėjai turi aplankyti kiekvieną lietuvių namą, neišskiriant nė vieno tautiečio. Pereitais metais tokį vajuos pravedė Chicago Bal-fas. Tenka girdėti, kad to darbo rezultatai buvo daugiau negu geri. Ar negalėtų kartą metuose tokį vajuos organizuoti Bendruomenė, Balfas, Altas? Kitaip tariant, metinis vajuos tarnautų li-tuanistiniam švietimui, lietuvių šalpai, Lietuvos laisvinimui. Prie gerų norų, jei tos trys organizacijos savo tarpe sutartų, sakysim, tokioje Chicagoje galėtų lengvai sukelti šimtą tūkstančių dolerių į metus. Nesunkus būtų ir pasidalinimas".

Pasakyta aiškiai teisybė, nors "lengvai sukelti 100,000 dolerių per metus" greičiausia nebūtų taip lengva. O labiausiai sunkus būtų tų pinigų pasidalinimas, arba susitarimas, kaip pasidalinti. Kaip žinom iš praktikos, tokiais atvejais būna bėdų ir "prie gerų norų".

Keisčiausia tai, kad šis svarbus ir pagrįstas reikalas dėl Bendruomenės finansų keliamas dabar lyg pirmą kartą, straipsnio autoriui visiškai nebeprisimenant, kad jis jau panašiai buvo keltas prieš beveik šešerius metus. Pirmajame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime New Yorko 1958 m. rugpjūčio 28 - rug-sėjo 1 dienomis lygiai tuo pat reikalui, tik platesne apimtimi ir dar daugiau įtikinančiais argumentais turėjo paskaitą dabartinis PLB pirmininkas Juozas Bačiūnas.

Rimtame ir ilgesniame referate, kurį paruošė jis buvo seimo rengėjų pakviestas, J. Bačiūnas išdėstė visą pinigų rinkimo ir padalinimo planą taip, kad nereikėtų visuomenės varginti ir turėti tik ribotus pasisekimus su daugybe mūsų vajuos. Tuomet į tai niekas nereagavo. Rimčiau tas klausimas nebuvo nei svarstomas, nei diskutuojamas. Ir jokio nutarimo nedaryta. Klausimas buvo nustumtas į šalį, Matyt, daugumai jis nepatiko ar pasirodė kokiems kitiems veiksniams pavojingas.

Dabar Dr. A. Juška kelia lygiai tą patį klausimą, nes savaimė aišku, kad be finansinio pagrindo sėkmingai negali atlikti savo uždavinių nei Bendruomenė, nei kas kitas. Anksčiau ar vėliau, lietuvių tarpe turės būti priėta prie bendro finansinio vajuos. Bet neaugi vis taip pas mus bus, kad prie bet kokio realistinio sprendimo ir reformos mes prieisime ne geriausiu laiku ir su ramiu pasirošimu, bet tik ko vėliausiai ir dažnai pavėluotai, kai būname paskutinės bėdos priversti ar gelbėdamiesi nuo katastrofos?

Tad kodėl J. Bačiūno referatas nebuvo tuomet svarstytas New Yorko seime ir jokių sprendimų nepadaryta? Kodėl reikėjo šešius metus laukti, kol dabar Drauge iš naujo kelia tą patį klausimą kitas asmuo? Ir turbūt su tokia pat pasisekimu — tūpėti dar kitus šešius metus...

Paraginkit savo pa-
žįstamus užsiprenu-
meruoti DIRVĄ

AKIMIRKOS

Apie nesidžiaugimą nuo pradžios

BRONYS RAILA

Š.m. balandžio mėnesį, rašant Dirvoje apie beviltiškus receptus-Vilkiui gelbėti, pirmą kartą pasinorėjo skaudžiau pasakyti, kad Vilkas, bent mane, nelabai džiugino dar 1944 m. pradžioje, kai jis buvo nacių okupuotoje Lietuvoje formaliai įkurtas ir specialiu pogrindžio atsišaukimu prisistatė visuomenei. Nedžiuginu tik dėl to, kad savo sąrangą, veiklos metodus, psichologinius tūrius ir net "teisine prigimtimi" neatrodė buvęs laimingai surastas instrumentas vadovauti lietuvių tautos rezistencijai ir išlaisvinimo kovai.

Kaip ir tikėjaisi, šitoks tiesus pasisakymas Vilko gynėjams turėjo durti akibrokštus ir, jų manymu, labai parankiai patarnauti mano nerimtumui įrodyti. Ką čia su juo šiandien dar kalbėti, jeigu jam Vilkas nuo pat pradžių nepatiko? Taip maždaug ranka numojo ir Šypesna palydėjo vienas teisių daktaras, Kazys Šidlauskas, buvęs krikščionių demokratų partijos pirmininkas, per pasikalbėjimą tuo klausimu su Dr. K. Sruoga (vėliau išspausdintą viename Chicagos dvisavaitraštyje).

O laudininkas A. Kučys plačiau išnaudojo šį argumentą. Girdi, aš niekad ir negalėjęs silyti Vilkiui kokių savo reformos planų, išskyrus planą jam likviduoti. Ir būtent dėl to, kad aš buvau ... prieš Vilką nusistatęs jau tada, kada okupantų prispausta tauta didžiausiu, turėdama pogrindyje vieningą vadovybę rezistencijai ir kovai už laisvę, kada iš viso dar nebuvo jokių kitų "konkuruojančių" veiksmų, išskyrus per Šešupę panikoję perbridusio katekizminiais "Lietuvos Aido" žodžiais tariant, "visų mylimo ir gerbiamo tautos vado"...

Matote, kaip buvo ir nebuvo... Sakinys ilgas, su pašaipos pastangomis, taisyklingai sustaitytas, tik jau labai romantiškas ir kupinas netikslumų. Panašūs "Lietuvos Aido" žodžiai būdavo naudojami anais priešvartiniais laikais, bet netruklo nei anuomet Lietuvoje, nei dabar užsienyje tokių, kuriems tautos vadas nebuvo nei mylimas, nei gerbiamas. Ir nėra jokių apčiuopiamų pėdsakų, kad jis 1940-44 metų Lietuvos rezistencijoje buvo "konkuruojantis" veiksnys. Per karą jam

pasitraukus į Ameriką, labai toli nuo bolševikų ir vėliau nacių okupuotos Lietuvos, pagaliau tragiškai pasimirus, A. Smetonai nebuvo progos, nei bet kokių galimybių "konkuruojančiai" dalyvauti tėvynės pogrindžio veiksmų įtampoje.

Ir A. Kučys turbūt tolokai stovėjo nuo pogrindžio, jeigu randa galima tvirtinti tokią pasaką, kad 1941-44 metų laikotarpyje Lietuvoje nebuvo jokių konkuruojančių veiksmų. Kaip tik jų buvo ne tik daug, bet per daug, ir kaip tik dėl to užsitęsė toli platesnio organo, kaip Vilkas, sudarymas kone ligi nacių okupacijos pabaigos.

Birželio suklimo centrinis veiksnys, Lietuvių Aktyvistų Frontas, greit suskilo į dvi nelabai šiltai tarpusavyje susikalbančias rezistencines organizacijas. Atsisteigė daugumas politinių partijų (žinoma, ne masiškai, bet bent su savo "centro komitetais"). Vėl susidarė politiniai blokai ir atsirado jų rivalizacija. Atskirai telkėsi karinių vienetų "armijos"... Daugiau negu pasaka kalbėti, kad nebuvo jokių konkuruojančių veiksmų. Tiksliau būtų sakyti, kad Vilkas buvo tų konkurencijų varginai pasiektas kompromisas.

Kokia graži, bet perdėm romantiška pažintra, jog "prispausta tauta didžiausiu Vilku". Buvau tuo laiku Lietuvoje, mačiau ir liko gyvo kaulo jaučiau drauge su visais, kad pasididžiavimas tada būtų buvusi per didelė prabanga. Kitoki jausmai tada vyravo: netikrumas dėl ateities, nerimas, baimė, nacių teroro grėsmė, vėl priartėjančio bolševizmo siaubas, baisingo karo požvalstės, ryžtingumą nuodijantis bėgėliškumo supratimas, blankios viltytų tikrovės beviltiškumė...

Buvo įvykdyti keli gražiausi rezistenciniai veiksmai ir didelė įtampa praėjusi dar prieš Vilko įsisteigimą. Jam įsisteigiam, netrukus sekė jo narių areštai ir deportacijos, po to, gen. Plechavičiaus Rinktinės brutalus išardymas, pagaliau bemačiant bolševizmo patrankos ėmė siaubti Vilnių, Kauną, Žemaičius ir Suvalkiją.

Kas daryti? Su kuo eiti? Bėgti? Likti? - klausė neviltyje ir baimėje tūkstančių tūkstančiai lietuvių. Ir atsakymo iš "vieningos vadovybės" beveik nebuvo, nes ir tos vadovybės faktinai jau nebebuvo. Negalima sakyti, kad tauta savo vadovybės nepaisė, nes negalima paisyti to, ko nebėra.

Išrasti visam tam dabar "pasididžiavimo" žodį, labai atsiprašau už posakį, - būtų visiškai paika, Matyt, A. Kučys niekad nematė Lietuvoje likusių laisvės kovotojų pogrindžio spaudos ir neturėjo progos skaityti jų pareiškimų su skaudžiausiais priekaištais lemiamu momentu pakrikusiais ir į užsienius išbėgijusiais "vieningai lietuvių rezistencijos vadovybei". Beje, ir pačio rezistencijos žodžio tuomet niekas nevertė joms...

Tatai, mano giliausiu šitiktinimu, ir buvo tokio netviro pogrindžio mūsų kovinės ir politinės

vadovybės veiksmo dainos pabaiga. Trumpos dainos, kilnios, skaudžios ir tragiškos, - bet pabaiga.

Jei tokių tolimų įvykių akivaizdoje šiandien jau mokėtume būti šalti ir ramūs, tai galėtume blaiviai ieškoti ir net rasti keletą pateisinių.

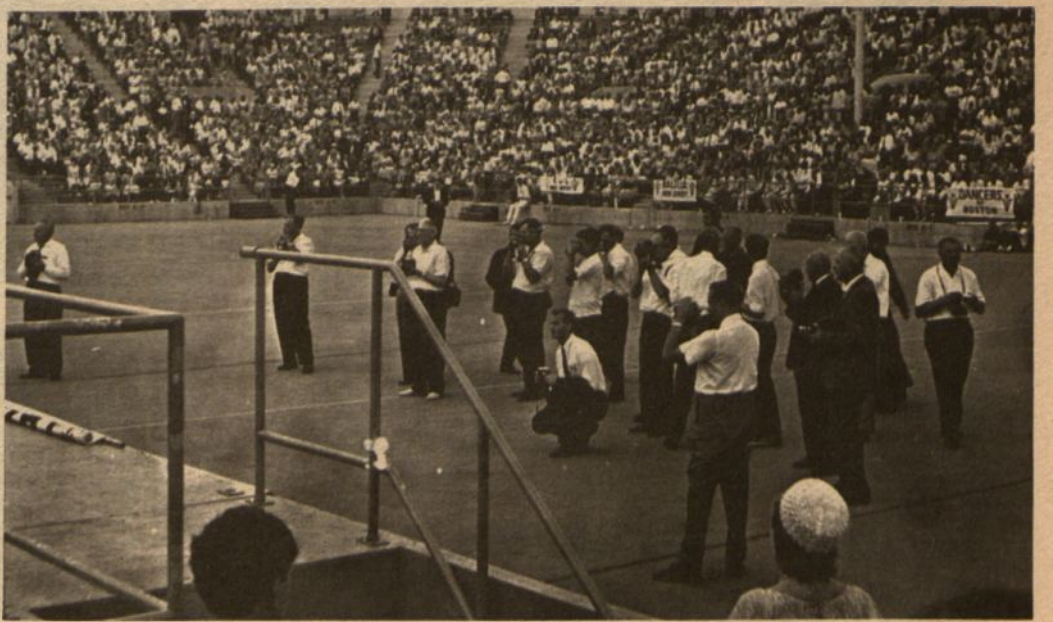
Mūsų kuklios pajėgos prieš gigantus negalėjo atlikti stebuklų, net jei ir pavyzdžiausiai būtų susitvarkę. Mūsų valstybinio supratimo lygis ir patyrimas buvo dar ne gilus ir ne ilgas. Mūsų pasiruošimas prieškomunistinio ir priešnacinio pogrindžio kovai, tos kovos pamokos ir rezistencijos teorija buvo dar labai trumpa. Gal kitaip neišmanėme, neįstengėme, pagaliau, ir nenorėjome, ir tik darėme, kaip geriausiai tikėjome.

Bet būtų per daug nerimta ir net nedovanotina numoti ranka į tų problemų lukštenimą ar tat pa naudoti kaip argumentą, kad ne neverta daug šnekėti ar laukti "kokių planų Vilkiui" iš tų, kurie nuo pradžios juo nesidžiaugė, nes jo nelaiškė laimingai nusisekusiu tautinės rezistencijos ir išlaisvinimo kovos instrumentu.

O nesidžiaugė ir nelaiškė gerai nusisekusiu instrumentu dėl to, kad šis Lietuvos išlaisvinimo organas, iš esmės politinis ir karinės kovos organas žiaurios okupacijos ir baisaus karo aplinkoje buvo tepajėgtas sudaryti tokiais pagrindais, lygtartum turėtų atlikti parlamentinę partijų kovą prieš rinkimus ir nepraleistų progos kuriai partijai įsigyti daugiau "kreditų" ir valdžios. Šis žalingas psichologinis bruožas buvo perimtas dar iš Liet. Aktyvistų Fronto pastatytos laikinosios vyriausybės, kurios ypač vienas ideologinis sparnas jau pirmomis dienomis (kai iš viso tebebuvo didžiausiu abejonių, ar nacių "naujojoje Europoje" pavyks Lietuvai išplėsti savitos valstybės statusą) labai uoliai rūpinosi ko skubliau atlikti "vidaus revoliuciją", kiek galima daugiau nušalinti "priešininkų" ir ypač švietimo sektoriuje įstatyti kiek galima daugiau savų partiečių.

Tikslesnis ir kovos paskirčiai naudingesnis instrumentas būtų buvęs siekimas, noras ir įgalėjimas sudaryti žymiai geriau užkonspiruotą vyriausią kovos organą ne partijų (iš dalies jau tada fiktyvių) pagrindu, bet iš kovinių, rezistencinių ir karinių sambūrių geriausių atstovų. Partijos ir jų blokai galėjo dar ramiai lukterėti kol jiems atsivers veiklos plotai po laisvės atgavimo.

Kas buvo atliktą įdomaus, vertingo, pažymėtino ginant tautos interesus 1942-44 m. laikotarpiu pogrindžio kovoje, tatai šio daugiausia iš rezistencinės, nepartinės Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos pastangų. Ką ir kaipki- ti atliko, man mažiau žinoma, nes to laikotarpio mūsų laisvės kovų bešališka istorija dar neparašyta. Ir veikt baugu pagalvojus, kokia ji pasirašytų, jeigu šian-

Fotografų "minia" stengėsi nepraleisti nė vieno domesnio įvykio Lietuvių Dienoje...

V. Pliodžinsko nuotrauka

TEISIAMAS KACETO 'VELNIAS'

Netoli Frankfurto geležinkelio stoties yra vadinamoji Gallus

dien apie aną laikotarpį jau kalbama taip romaniškai, su legendomis ir susigalvotomis pasakomis.

Tačiau šiandien mąstytojai, kaip Kučys, sako, kad aš buvęs "prieš Vilką nusistatęs jau tada"...

Jei to negalėjau laikyti geriausia nusisekusiu ir tinkamiausiu organu ano meto ypatingam uždaviniui atlikti, tai mielasai, nereiškia, kad buvau prieš Vilką nusistatęs. Aš vistiek buvau už jį, palaikiau ir nesant ko geresnio rėmiau. Buvau dalyvis grupės, kuri jame turėjo mūsų atstovą. Dėjausi savo mokesčiais, raštu, žodžiu ar darbu prie kai kurių uždavinių atlikimo pagal mano pajėgas. Bet jis man, taip nupudruotas, nebuvo pati gražiausia panelė, ir turbūt nebūčiau už jį balsavęs, renkant Miss Lithuania gražuolės pareigoms. Būčiau dairęsis kiek gražesnės, su labiau proporcingomis, "vitalinėmis statistikomis"...

Pagaliau, jis žuvo kacetuose ir karo ugnyje. Jo trumpa biografija būtų užtenkamai kilni ir garbinga.

Bet pabėgėliai Vokietijoje 1945 metais "atstatė" naują Vilką. Vieta ir sąlygos buvo kitos, ir todėl atstatė daug "geriau": ne tik kaip vyriausią išlaisvinimo organą mums čia ir anieks tenai, bet ir kaip Lietuvos seimą, prezidentūrą, respublikos vyriausybę.

Nuo tada man atrodė, kad tai buvo gal graži, bet klaidi iliuzija, prabangiškas laiko gaišinimas, tragikomiškas žaidimas ir pagrįdinė klititis sveikam, tikrovės kam, blaiviam visų jėgų subūrimui pavergtai tautai padėti ir jos laisvės bylai ginti.

Naujoji gražuolė per 19 metų tiek paseno ir susiraukšlėjo, kad josios garbintojai dabar baisiai pyksta net už tai, kai protarpiais prisiminė kas pasakome, kad gražuolė nebeišgelbstima, jos skaistybė išblėso liūdnoje praetyje. Nebent jos vietoje ką geresnio sugalvotume.

miesto dalis. Prieš 500 metų toje vietovėje buvo kalnas, ten stovėjo kartuvės. Aplinkiniai gyventojai vengdavo tos vietovės, jie net užuot "Galgen" (kartuvės) pradėjo naudoti "Gallus" žodį. Dar vėliau toje vietoje atsirado šventojo Gallus vardo bažnyčia, o šiais metais išdygo modernus betono ir stiklo pastatas -- Gallus-Haus, (Plg. Die Zeit, Nr. 17).

Tris kartus per savaitę prieš aštuntą valandą ryto čia atvyksta trys žali policijos automobiliai, iš kalėjimo Hammelsgasse jie atveža 11 stipriai saugojamų kalinių. Punktualiai pusiau devintą valandą teismo pirmininkas atidaro posėdį ir prasideda Auschwitzo naujoji bylos diena. Kaltinamųjų suoluose be tų 11 atvežtųjų stebime dar 10 kitų kaltinamųjų, tebesančių laisvėje. Iki šiol jau įvyko 80 ar daugiau posėdžių dienų ir tris kartus per savaitę vokiečių laikraščiai deda smulkų bylos eigos aprašymą. Ji su panieka bei žiovilium atmeta vyresnioji skaitytojų karta. Gal tuos vokiečių žmonių naikinimo koncentracinės stovyklos įvykių aprašymus seka jaunoji Vokietijos karta? Ar ji įsisąmonina, kad šių dienų Vokietijoje ramų gyvenimą gyvena tokie Bogeriai, Kadukai ar Mulkos, kaip šie trys pagarsėję savo žiaurumų stovyklos pareigūnai? Ar tas jaunimas supranta, kad kankintojai kacete buvo tikri vokiečiai, kad ir dabar dar pasaulyje veikia koncentracinės stovyklos ir kankinami tūkstančiai žmonių?

Patogiose kėdėse Frankfurto posėdžių salėje sėdi 21 kaltinamasis. Tai Gestapo vyrai, prižiūrėtojai, sanitarai ar gydytojai. Iki šiol nei vienas jų nebuvo prisipažinęs žiauriai kankinęs ar žudęs žydus ir kitų tautybių kalinius. Kiekvieną savaitę tenka susidurti su šurpą keliančiais liudytojų parodymais ir su vis tuo pačiu cinišku kaltinamųjų teigimu: nieko neatsimenu, aš nežudžiau, liudytojas meluoja ar sako netiesą...

Frankfurto Gallus namų teatrinėje salėje, kur vyksta Auschwitzo bylos posėdžiai kai kuriems liudytojams sudrebėdavo rankos, kai jie išvardavo Wilhelm Bogerio pavardę. Jie pasakodavo apie Bogerio suvalgotą kankinimo priemonę -- "Bogerio supuokles", apie tai, kaip Bogeris kalinius šaudydavo šūviu į pakaušį. Daugelio parodymų Boger buvo kaceto "velnias", tikroji pabaisa SS - Oberscharführerio uniformoje.

Šiandien, posėdžio Frankfurte metu W. Boger yra tvarkingai apsirengęs tamsiu kostiumu, jis mandagiai atsistoja, kai teismo pirmininkas į jį kreipia kokį klausimą, jis sėdi pačiame priešakyje, jo akis dengia tamsūs akiniai, o jo plaukai tvarkingai sušukuoti. Veide žymus kai kurių raukšlių įdubimas, bet šiaip nepastebėsi jokio nervingumo.

Sakytum, kad šis 58 metų amžiaus kaltinamasis yra patenkintas savimi, sakytum, kad jis ir toliau sėdi Stuttgarto Heinkelio įmonės kambarį, ties rašomuoju stalu. Manytum, kad jis ir toliau prieš save turi įvairius popleirus, telefono aparatą. O namuose, netoli Stuttgarto, Hemmingeno kaime jo laukia žmona su trimis dukterimis. Visi po vakariėnės susėda ties televizija ar pasakoja dienos naujienas ar tai, ką pasakodavo Bogeritų kaimynas.

Tai vyko diena iš dienos, kol prieš šešerius metus nepasibeldė į duris policijos valdininkai ir Wilhelmą Bogerį išvežė iš namų. Kodėl? Apie tai Bogerio žmona galėjo tik spėlioti...

Bogeri, gimęs 1906 metais, vėliau prokurorui pasakojo, kad jo tėvas buvęs alkoholiku, o brolis nešęs gėdą šeimai, nes buvęs kelis kartus baustas už šantažą, prostitučių laikymą ir kitus nusikaltimus.

O pats Wilhelm Bogeris? Kodėl jis virto kaceto "velniu", kodėl tik jis vienas išrado tas "supuokles" -- žiauriai kankinimo, kacetininkų kaulų laužymo priemonę, kodėl jis su pamėgimu šaudydavo į beginkles moteris, kodėl jis nežmoniškai būdu žydėdavo kūdikius? Jo nuomone egzistavo tik vokiečiai ir utėlis. "Utėlimis" jis laikydavo žydus, čigonus, lenkus ir rusų belaisvius. O juk utėlis reikėdavo naikinti...

Vėliau Bogeris girdavo buvęs "senu kovotoju". 16 metų amžiaus būdamas, jis buvo įstojęs į Hitlerjugend organizaciją. 1930 metais jis įstojo į SS eiles, 1933 m. virto kriminalinės policijos tarnautoju - tardytoju Friedrich-shafeno mieste, dar vėliau -- jis kriminalinės policijos komisaras, ir kai jis karo metu fronte buvo sužeistas, pradėjo "karjerą" Auschwitzo kacete.

Vis nauji liudytojai kalba apie Bogerio nepaprastą žiaurumą. Jis šaudydavo kalinius be jokios rimtos priežasties. 1945 m. sausio mėn. kai kacetas buvo evakuojamas, tas Bogeris kasdien likviduodavo iki šimto ligoninių ir negalinčių žygiuoti kacetininkų.

Tuo tarpu... Ludwigsburge, netoli Stuttgarto, centrinė staiga nacių nusikaltimams tirti Bogerį suėmus į charakterizavo tokiais žodžiais: jis vykdydavo įsakymus, jis vykdė atresnius tardymus tik stovyklos saugumo sumetimais...

O Bogero valka? Atrodo, kad ir šiandien jie savo tėvu didžiujasi. Juk jis visuomet jiems buvo geras. Jis jiems atnešdavo dovanas. Kai jo vyriausioji duklė susilaukė kūdikio, o tėvas pasirodė esąs Sicilijos darbininkas, Bogeris nesupyko... Jis tebuvo priešingas vedyboms. Taip, iš paviršiaus tai normalus žmogus. Tik liudytojų parodymų metu krinta kaukė ir kaltinamųjų suole pasirodo sėdintis padorus vokieitis, bet -- didelio masto nusikaltėlis - žudikas.

VYT. ALSEIKA

Nepamirškim...

(Atkelta iš 3 psl.)

džioje. 52 seimui nutarus. Juos teko atremontuoti. Jų pataisymu ir sutvarkymu daug rūpinosi ir pasidarbo sekretorė B. Pivaronienė.

— Kuriuos darbus organizacija planuoja artimais ateiciai?

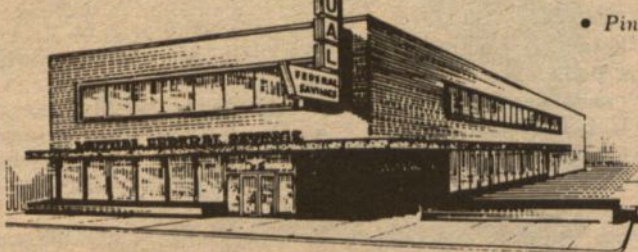
— Esame pasiryžę sutelkti į savo eiles daugiau lietuvių. Telkdami į organizaciją savo tautiečius, nenorime aplenkiti ir tų, kurie savo kilme yra lietuviai, bet jau kalba angliškai. Tokių daugiausiai yra čia gimusio jaunimo tarpe. Jų Susivienijime turime ir dabar, kurie nors nemoka lietuviškai, tačiau savo dvasia jaučiasi lietuviais ir yra geri mūsų tėvynės patriotai, gražiai dirbujasi lietuvių visuomenėje. Manau, kad jie, būdami lietuviškos organizacijos nariai, daugiau sutaps su mūsų visuomene ir nuo jos nenutols. Būsimajame vajuje į šią visuomenės dalį kreipsime ypatingą dėmesį. Šiam darbui dabar jau ruošiamės.

Baigdamas pašnekėję P. P. Dargis pareiškė, kad ateinantis SLA seimas įvyksis Clevelande, Ohio. Tokį nutarimą yra padaręs praėjusis seimas.

J. Kiltenis

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia rašinėti, juos galite atsivesti pašte, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Nepamiršk atnaujinti prenumeratą!

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILL'S GELINYČIA GĖLĖS VISOMS PROGOMS 2443 WEST 63rd Street Chicago, Ill.

Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

THE BEST FOR LESS! Frank Zapolis 3208 1/2 W. 95 St. CHICAGO, ILL., 60642

Phone: Garden 4-8654

JIS RŪPINOSI LIETUVYBĖ IKI PASKUTINĖS SEKUNDĖS...

A. a. Joną Lietuvniką prisimenant

Dabar, kai po vasaros karščių ir atostoginio išsiblašymo vėl mėginam susikaupti draugijiniam darbui, mes, baltimoriečiai, J. Lietuvniko ypač pasigesim. Nematysime jo rimtai besidominčio susirinkimuose ir džiaugsmingai besigerinčio meninėse parangose, o tautinė veikla pasiges jo dosnios rankos. Nors jis sulaukė gana vėlyvo savo gyvenimo rudens, bet ligi paskutinės dienos buvo labai reikalingas ne tiek darbams ir pareigoms kiek pavyzdžiui ir kitų paskatai. Jam esant gyvam, jautėmės lyg ramiau — dėl jo nuosirdaus lietuviškumo, tvirtu tikėjimo savo tautos atsparumu ir Lietuvos laisve.

Ne kartą, išėjęs pasklidus kokiame negandui, susijaudinęs sakydavo: "Jūs pamatysit: visi lietuviai kad štos — Kanados, Vokietijos, Anglijos, Australijos, Naujosios Zelandijos" — ir čia nepaprastai tiksliai išvardindavo po pasaulį išsibarsčiusias lietuvių gyvenvietes. Jam ir į galvą neateidavo, kad, ir būdami lietuviais, toli gražu, ne visi "stos". Gal ir gerai, kad jis šito nežinojo ir savo tautiečių lietuviška tvirtybe pasitikėjo. Lygiai nežinojo ir apie savo silpnėjančią sveikatą. Vis tikėjosi dar pagyvensias, nes jo giminė buvo ilgaamžiai (tėvas išgyveno net 95 metus, o brolis 90 m.).

Dėl bendrųjų visuomeninių reikalų jis ir savo sveikatą už-

B. MEDELIS

miršdavo. Vis sakydavo esąs 100% sveikas ir turėsiąs išvairyti arti 100 m. 1961 m. lapkričio mėn. velonio dukte su žentū nusivežė jį pas daktarą sveikatos patikrinti. Po to, juokaudamas, vis girdavosi, gydytojas jam sakęs: "Tavo širdis gera, inkstai geri ir bendrai sveikata geresnė už tavo žento, dukters ir mano", atseit, paties daktaro. Apie grėsmingą gyslų kalkėjimą ir bet kokią dieną galimą priepuolį gydytojas, jei ir žinojo, tur būt, sąmoningai nutylėjo. Šių metų (1964) vasario 21 d. laiškuose savo draugams rašė: "Esu sveikas, kaip krienas — nežinia, kaip ilgai. Vieno daikto žmonės nežino — kada mirs".

Nors kūnas mūsų aklyse aiškiai linko į žemę, bet dvasia vis kilo ir veržėsi aukštyn. Mirties jis nebijojo ir dažnai apie ją užsimindavo, bet, kol gyveno, stengėsi būti naudingas arba savo pavyzdžiu parodyti kitiems, kaip jo amžiaus lietuvis gali, jei nori, padėti savo tautai ir visuomenei. Jis ir savo senatvę nelaikė vien poilsio ir visiškos atvangos laiku, niekad, kaip kiti, nesakydavo: aš prisidirbau, priveikėjau — dabar tegu kiti, jaunesni, dirba. Ligi paskutinės savo gyvenimo dienos buvo veikliu.

Jis, kaip sakoma, buvo "dū-

šios" žmogus — nors prie žaizdos dėk: švelnus, pakantus, su visais mandagus ir atliadus. Bet, kur liečiamas jo visuomeninis nusistatymas, ten buvo nepalaužiamai kietas, atkakliai tvirtas, netgi užsispyręs. Niekad nepasidavė aplinkos spaudimui ar kieno įkalbinėjimui. Jis yra net šitaip apie save prasitaręs: "Jei visi mane draudžia, tai aš darysiu priešingai, nes, tur būt, taip bus teisingai".

J. Lietuvnikas gimęs 1882 m. birželio 24-tą, šv. Jono dieną, Visičiakaimy, Vilkaviškio parap. ir apskr., vidutinio ūkininko sūnus. Šeimoje buvo 6 vaikai. Pradinę mokyklą lankė Vilkaviškyje. Vėliau visą laiką jį viliojo mokslo šviesa — norėjo būti mokytoju, agronomu, jį traukė ir muzika, bet dėl lėšų stokos ir tėvo nepalankaus nusistatymo pasaulietiškiems mokslams — svajonės taip ir liko nepasiektos. Bet žinojimo, kiek galėdamas, graibstėsi pats. Užtat, kai bėgant nuo karinės tarnybos atplaukė šiaurės Atlanto, jam atsivėrė didesnės galimybės.

Baltimorę pasiekė 1903 m. lapkričio 1 d. Tais laikais Šiaurės Vokiečių Lloyd'o laivininkystės bendrovė ateivius Amerikon, atplaukusius iš Hamburgo, išlaipindavo Baltimorės uoste. Lietuvoje du metus mokėsis staliorystės, ir čia darbo ieškoti pirmiausia ėjo į dailidžių dirbtuvę prie B & O geležinkelio b-vės. Kai 1904

Velionis JONAS LIETUVNIKAS, kuris savo darbais lietuviškos dirvoje, tvirtu tikėjimu į Lietuvos išlaisvinimą, galėtų būti pavyzdžiu ir kitų paskatai.

m. didžiulis, miesto vidurį nusiaubęs, gaisras surijo ir Lietuvniko darbovietę, teko jam patirti ir angliakasio dalios Pensilvanijos požemyje. Bet ilgiausia yra išdirbęs siuvimo pramonėje, vad. "kriaučių šapose", kur praleido 30 su viršum metų, kol 1952 m. išėjo pensijon.

Baltimorėje Lietuvnikas susituokė su Mare Strielkiute, kilusia iš Beržytės kaimo, Raseinių apskr. Užaugino 2 dukteris: Eleonorą ir Joaną, ir 3 sūnus — Joną, Edvardą ir Antaną. Visi trys ir žentas Jan-kūnas dalyvavo II-me pas. kare. Antrasis žentas Hofman kovojo Korėjos kare. Lietuvniko vaikai dar nėra pamiršę lietuviškai.

Jo dar gyvi bendralaikiai liudija, kad velionis ir seniau, prieš 50 metų, buvęs neramos sielos žmogus. Ir senatvėje niekad nepasitenkino tik karksojimu namie, sėdėjimu, kaip daugumas jo vienaamžių pensininkų, ir spoksojimu į gatvę ar televiziją. Jo gyvenimas ir darbai visad veržėsi iš įprastinės kasdienybės. Ką būdavo lietuviškos labai užsimojęs daryti, darė visišku atsidėjimu, kad būtų išvartyta gilesnė vanga, kuria ir kiti, tikėjosi, pasėks.

Dar prieš I-įj pasaul. karą dalyvavo darbininkų organizacinėje veikloje, pirmininkavo lietuvių vadin. Nepriklausomai Unijai, priskaiciusiai apie 2000 narių, siuvelyklų darbininkų. To karo metu yra buvęs vadin. "aidoblininkų" (I.W.W.) unijos veikėju ir jos lietuvių skyriaus laikraščio "Darbininkų Balso", ėjusio Baltimorėje 1914 — 1916 m., leidėju komisijos nariu.

Skverbėsi ir į biznio sritį. Net šešiose verslomonėse yra buvęs savininku ar dalininku. Matome jį tarybos narių (direktorių) tarpe ir prezidentu pirmajame Baltimorės lietuvių bankelyje (First Lithuanian Building and Loan Association). Prieš užėmimą vad. depresijos buvo įsisteigęs lengvųjų gėralų pilstytuvė, jis pirmasis Baltimorės mieste paleido apyvartoni Pepsi Cola. Bet ką buvo užpelnęs verslu ir didžiąją dalį santaupų iš fabrikinio darbo, apie 30,000 dol., nušlavė ūkinis sunkmetis.

Lietuvai prisikeliant, pirkto Laisvės Paskolos bonų, parėmė Saulės gimnazijos Kaune statybą, įsigijo Žemės Banko akcijų. Anksčiau priklausė Tėvynės Mylėtojų Draugijai, Lietuvos Balandžių D-ja, vėliau Lietuvai Vaduoti Sąjungai, kurios Baltimorės skyriaus sekretorium yra buvęs iš eilės 8 metus, po to dar 7 metus Tautinės S-gos Balt. skyriaus įdininku.

Pastaruoju dešimtmečiu nemažais piniginiiais įnašais yra parėmęs Vilties D-ja, Vasario 16-tos gimnaziją, Balfą, Balti-

morės Bendruomenės Apylinkę ir tautinės pakraipos laikraščius. Vidurinės srovės žmogui jautėsi nuo to laiko, kai skaitė Oļsausko leidžiamą čekinę "Lietuvą".

Talkino kiekvienam svarbesniam tautiškai kultūriniam užmoju. Imdamas Liet. Enciklopediją, už kiekv. tomą primokėdavo 2 dol. viršaus. B. Kviklio tritomj "Mūsų Lietuvą" užsisakė vienas pačių pirmųjų, iš anksto užmokėdamas.

Visą laiką buvo pareigingu ir nepaprastai atsidavusiu Tautinės S-gos nariu, nepaisant, kad kiti, už jį jaunesni ir mokytesni, netesėdavo. 1959 m., atstovaudamas savąjį skyrių S-gos seime Detroito, savo prakalba ragino tautiečius daugiau dirbti ir aukotis liet. reikalams, o tarptautinėje srityje būti visur Lietuvos labai veikliais.

Tuometinis S-gos pirmininkas inž. Eug. Bartkus 1961 m. S-gos seimo metu Čikagoj, Jaunimo Centre, jei būtų atvykęs Lietuvnikas, jo garbei ketino sukurti laužą.

Velionis geidė, kad vidurinės srovės organizacija karštai gintų lietuviškos ir Lietuvos reikalą. Kiek tik jis pajėgė, siekė, kad tautinės krypties laikraštija būtų tam stipriausia tribūna. Linkėjo, kad, laikui bėgant, Dirva pavirstų dienraščiu, kad tuo būdu išėjęs taut. reikalams dar geriau patautautų. Jo nuomone, vidurinė srovė turinti būti atsvara, pusiausvyros palaikytoja; ji turi būti ne tik Lietuvos vaduotoja, bet ir liet. visuomenės vadovautoja.

Naudojosi kiekviena proga prie Baltimorės tautininkų kuopelės pritraukti daugiau narių ir plačiau paskleisti tautinę laikraštiją. Kai buvo paskelbtas 500 naujų Dirvos skaitytojų vėjus, stengėsi, kiek galėdamas, padėti. Apie tai jis dažnai prisimindavo: "Kalbinau žmones, kur tik sutikdamas, užsakyti Dirvą. Visa tai dariau ne dėl savo garbės, bet kad ir man mirus tautiečiai turėtų stiprų tautinės krypties laikraštį pasiskaityti. Esu sumedžiojęs apie 60 prenumeratorių. Kad kiti S-gos nariai nors dalį to būtų suradę! 50 naujų skaitytojų vertinu daugiau, negu 500 dol. auką. Iš jų, nors ne visi, atnaujindami prenumerata, vis tiek tampa geresniais lietuviškų reikalų rėmėjais. Svarbu turėti didelį Dirvą skaitančiųjų skaičių. Kad ir kažin kiek aukos laikraščiu, nebus naudos, jei neturės skaitytojų".

Nuėjęs kur pas tautietį, dažniausiai pas naująjį ateivį, sakydavau: redakcija metinį mokeskį (kuris tuo laiku buvo 8 dol.) nuleidžia iki 6 dol., o mes čia, Baltimorėje, turim toki fondą ir pridėdam 2 dol., taigi reiks mokėti tik 4 dol. O, jei ir tie sunku, tai 2 dol.

dabar įmokėsit, o kitus vėliau. Taip dariau, ištyręs reikalą. Jei išsyk būčiau prašęs 6 dol., ne vienas būtų atrodę per daug ir jį atbaidys. O paskui žmogus pripranta gauti laikraštį ir jau neatsisako. Žinoma, šitaip skaitytojus viliodamas, iš savo kišenės esu prikišęs mažiausia apie 100 dol., neskaitant sugaišto laiko ir kecioningųjų autobusų — kartais pas žmogų reikdavo važiuoti kelis kartus, kol jį užtinkti namie".

Piršdamas taut. laikraščius, J. Lietuvnikas aplankė daugumą aiškesnių lietuvių, neretai, aišku, visai nesėkmingai. Kartą nuvyko pas vieną toliau nuo miesto dirbantį gydytoją, Lietuvoj išėjusį aukštąjį mokslą, dabar jau tapusį didelės įstaigos direktorium, pasiūlyti jam Dirvą. Jo sekretorė Lietuvnikui pranešė: "He is not interested in Lithuanian papers".

Nors velionio gimtajame Visičiakaimyje Lietuvniko pavarde buvo keli gyventojai, vargu kuriam jų ši pavardė taip atitiko, kaip mūsiškiui a. a. Jonui. Jis ta lietuvių tiesiog sirgto. Dėl savo menamai perdėto dosnumo nemazai yra prisiklausęs priekaištų ne tik savo namiškių, bet ir pažįstamų. Kartą, užėjęs pas savo draugus, visų tokių adresu susijaudinęs, beveik verkdamas, atsikirto: "Lietuviškus reikalus aš rėmiau ir remsiu, aš aukojau ir aukosiu!"

Kad galėtų laisvai, niekieno netrukdomas veikti, kaip nusistatęs, kur linko jo širdis, jis net savanoriškai pasirinko viengungišką buitį, apsigyvendamas atskirai nuo šeimos (nes ši jau buvo savaranki) Baltimorės Liet. Visuom. Namu pašonėje. Čia jis galėjo dažniau susitikti su tautiečiais, lankyti pobūviuose, minėjimuose, geriau jausti liet. bendruomenės gyvenimo plazdėjimą.

Kur buvo didesnis lietuvių pasitarimas, suvažiavimas, ten jis mintimi skrido, pats norėjo dalyvauti. Dar šiais metais buvo pasiryžęs važiuoti ir į Vašingtoną, į liet. kongresą, su manim tarėsis, kad jį ten lydėsiu. Priminus, kad kelionė, nors ir netolima, gali išvarginti ir jam pakenkti, atsakė: "Aš būtinai ten turiu būti!" Turint galvoj aiškiai pastebimą jo sveikatos blogėjimą, nelengva jį buvo praėjusias metais atkalbėti ir nuo kelionės į S-gos seimą St. Louis.

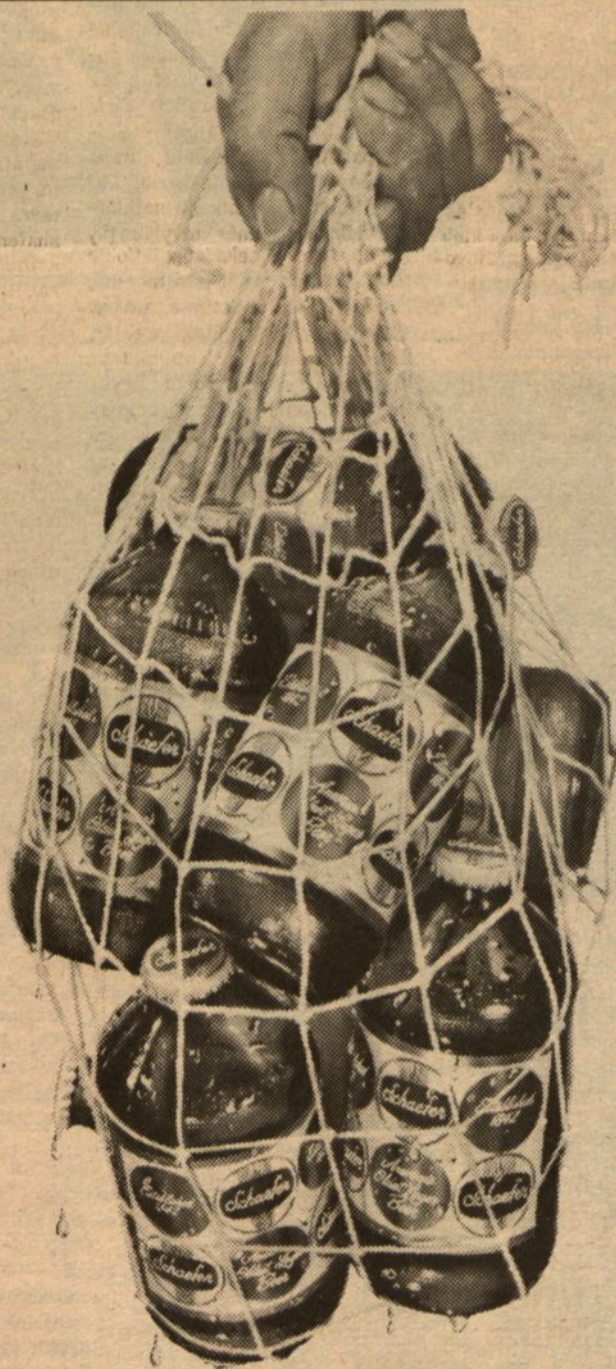
Lietuviškos gyvata — tai jo tikras gyvenimas. Gi jo paties būties — tai tik taip sau, kaip priedas, vilkosi paskui. Dėl šitokio idealizmo ir patriotinio įkarščio jis buvo keistuolis, "nesuprantamas" savo vienlaikiams, kurie lyg ir pavydėjo plačiai pasklidusio Lietuvniko garso. Retenybe ir išimtimi jis atrodė ir pokariniams ateiviams, kurie jautėsi nepatogiai prieš velionio tautinį jautrumą ir iš to plaukiantį jo dosnumą įvairiems tautos reikalams. Dėl šių priežasčių nuo pirmųjų buvo nutolęs, o antruosius net pralenkęs.

Vargu kas senosios ateivijos tautiečių buvo taip artimai susigvyvenęs ir taip nuosirdžiai bendravęs su pokariniams atbėgėliais, kaip velionis. Kai kiti senosios kartos ateiviai, dypiečiams čia atvykus, gyrėsi savo namais, pelningais darbais ir vaikais, tai Lietuvnikas buvo vienas tų retų savųjų, kurie visu tuo nesizavėjo ir nesigyrė, o gėrėjosi tik vienu dalyku — mokslu. Kalbant apie kokį jam pažįstamą dypietį, lūpom paplodamas, sakydavo: "Broleli, tai giliai mokytas žmogus". Ypač stebėdavosi Liet. Enciklopedijos leidėju J. Kapočium — jis esą atliekas neapsakomai didelį ir gerą darbą.

Mūsų mieste velionis žinojo ko ne visų jo sutiktų naujakučių Lietuvoj turėtą darbą, profesiją ir ten išeitą mokslą. Ne kartą, pasididžiudamas ir savo įpročiu gerą atgal atmesdamas, gėrėdavosi: "Tai aš jums sakysiu — Lietuva išmokino daug savo vaikų".

J. Lietuvnikas nuolat siekė bendravimo su šviesiais, mokytais žmonėmis ir šią pažintį didžiai vertino. Džiaugėsi net susigraudinęs, kai 1962 m. baltimoriečiai jam pagerbtį (80 m. amžiaus sukakties proga) surengė šaunų pobūvį su gausiomis vaišėmis, menine dailimi ir garbiais svečiais — vi-

(Nukelta į 6 psl.)

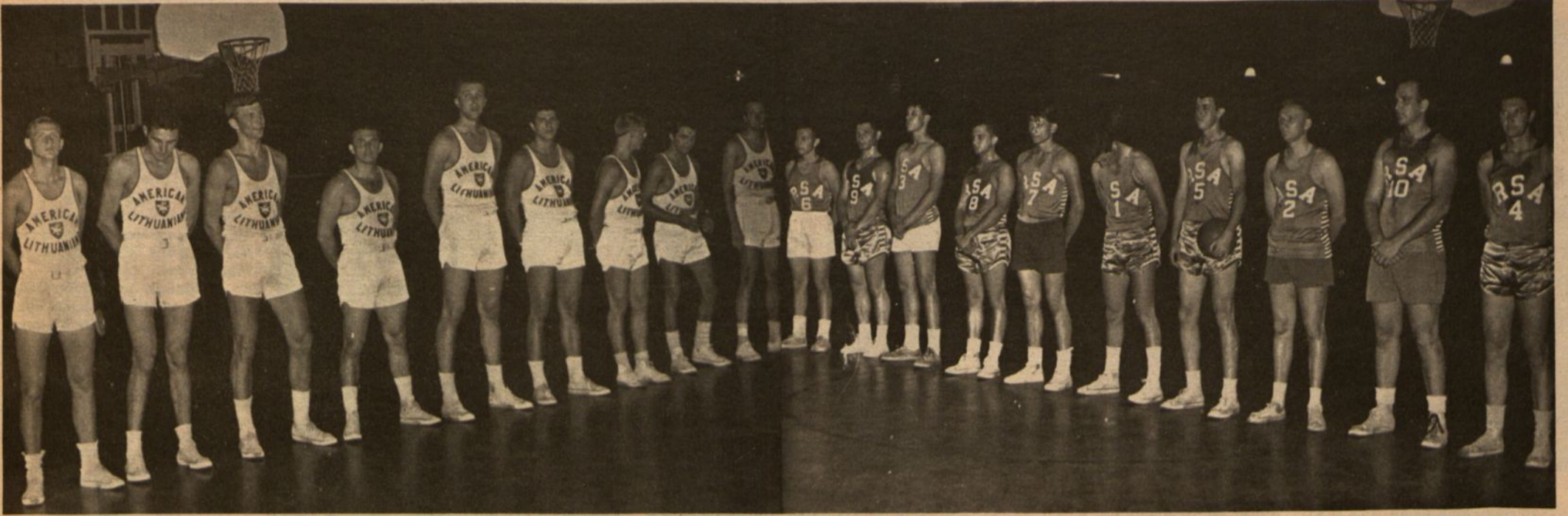
Schaefer yra alus, kurį privalote turėti, jei turite daugiau, nei vieną.

Kai esate ištroškęs, pirmas šaltas alus — bet kuris šaltas alus — ragaujamas su pasigėrėjimu. Bet vėliau, su antru stiklu, ir trečiu, kaž ko pasigendate. Kaž kaip jaučiasi nusivadėjimas. Bet Schaefer yra skirtingas. Malonumas geriant Schaefer niekad nepranyksta po stiklo ar dviejų. Net troškulį nuraminus, Schaefer vistiek lieka šviesus ir stiprus. Tai yra kokybė, išskirianti Schaefer nuo kito gero alaus. Žmonės kalba, kad stiprus, šal-

tas, auksu šviečias Schaefer suteikia tą patį pasitenkinimą šaltą stiklą po stiklo ragaujant. Jie ištikrųjų turi pirmojo alaus malonumą, jis liks ragaujant visą turimą alų. Taigi, kodėl neišbandyt Schaefer? Sekantį kartą, kai eisit apsipirkti, pasiimkite šešių bonkų dėžutę ar dvi. Išitikinkite patys, kodėl Schaefer vadinasi alum, kurį privalai turėti, jei turi daugiau, nei vieną.

Schaefer Breweries, New York and Albany, N. Y., Baltimore, Md.

Joną Lietuvninką prisimenant...

(Atkelta iš 5 psl.)

suomenininkais, atvykusiais iš kitų miestų. Prisimindamas tą dieną, vis didžiavosi, kad į jo pagerbtuves atsilankė Taut. S-gos pirmininkas, vicepirmininkas, Dirvos redaktorius, inž. Zundė ir kiti reti svečiai. "Čia, bracia, tik lojeriai, inžinieriai — visi mokyti vyrai. Dabar ir mano vaikai kitaip į mane žiūri", — guodėsi senukas: "Mes netikėjom, kad papė tokių žymių friendų ir gerbėjų galėtų turėti", esą stebėjosi jie. "Jei aš kada nusprėsiu..." — prasiardavo: "Norėčiau, kad lietuvybei ir tautinei laikraštijai būčiau ką gera padaręs". Iš tikro: velionio gyvenimas nuo pat II-jo pas. karo pradžios, nuo gimtojo krašto didžiosios nelaimės — nuolatinė Lietuvai tarnyba, kuri jo dienų pabaigoje buvo pavirtusi įtemptu, net nervingu skubėjimu. Paskutiniuoju laiku mažai jis begyveno sau pačiam, tik pats nerimo ir kitiems galvas kvaršino, skatindamas, ką nors daryti, kaip nors gyvinti Taut. S-gos veiklą. Tam tikslui, jam rodė, reiktų kviešti iškalbingus iš kitų vietų veikėjus, kurie mokėtų žmones uždegti. Pats nepraleido nė vienos progos veikėjauti. Naują taut. laikraščiu skaitytoją ir kandidatą į Balt. Taut. S-gos skyriaus narius surado dar birželio 16-tą birželio, savaitę prieš lemtingąjį priepuolį. Nors J. Lietuvninkas numirė, pradėjęs devintą dešimtį, vis tiek per anksti jo netekom, nes jo vietai neturim pakaito.

Kokį tik darbą būdavo prašomas atlikti, kokioms pareigoms skiriamas — jis niekad neatsisakė. Kokia tik komisija skyriaus veikloje kokiam reikalui būdavo sudaroma, jis visad leidavo. Net ir sunkiausiam uždaviniui jis visad pasirengęs. Niekad nepasakė: "Kas iš to, kad ką ir darysim — vis tiek nieko nebus". Arba, numojant ranka: "Kad aš jau nesibadedriuojū".

Velionis dažnai pasigedavo savo kartos ir amžiaus tautiečių: "Kur tie žmonės, kuriuos prieš 60 pažinojau, kurie su manim sykiu atvažiavo? Jei ir yra kur nors koks užsilikęs, niekur viešumoj nematau. Čia, Baltimorėj, buvo graži kolonija, pastatėm Liet. Svetainę, kuri, jei geresnėj vietoj, būtų dabar verta kelių šimtų tūkstančių. Būdavo pilnos salės žmonių — didelis veikimas. Dabar nežinia, kur jie dingo".

Kur bebūdama, Liet. Svetainėje ar ką susitikęs gatvėje, a. a. Jonas jautėsi savųjų tarpe, neskirstė tautiečių į partijas ar pakraipas, su visais buvo lygiai pašnekus ir draugiškas. Nepažįstamiems naujiesiems ateiviams pats pirmas tiesė ranka: "Tai aš Lietuvninkas. Kas būsit Jūs?" Jo šneka visuomet būdavo apie rimtus dalykus, kalbindavo bendrais visuomeniniais ir tautiniais reikalais, čia pat, neiškesdavo-nepasiūlė užsisakyti, kaip jis sakydavo, "vidurinės srovės" laikraščiu. Kiekvienas jo išėjimas gatvėn buvo apaštalavimas jo pamėgtajai tautinei pakraipai.

Dėl tokio savo "agresyvumo" dažnai visuomenėje būdavo grasiu pavadinamas, užnugary iš jo net pasišaipoma, kaip iš "nerealaus" idealisto arba nutolusio nuo gyvenimo žmogaus. Tik jo gili senatvė, gaivališkas

tautiškumas ir stambios aukštos sumos įvairiems tautiniams, kultūriniais ir labdaros reikalams vertė čiuotis ir bent jo akivaizdoje prideramai elgtis.

Sunku surasti tarp senųjų lietuvių kitą tokio amžiaus žmogų, kuris būtų taip artimai susigyvenęs su Lietuvos reikalais, nenutolęs nuo dabartinio meto kovos būdų ir taip neatlyžiai įsitraukęs į liet. veiklą, nuolat ją rūpinis, net naktimis nemiegojęs. Daugumas senateivių būna tik laikini patrijotai — tik, kol užauga (ir nutausta) jų vaikai arba kol atsidangino naujieji ateiviai, kuriems dabar turinti tekti ta lietuvybės "našta".

J. Lietuvninkui jokios ribos negaliojo, jis niekad nesijautė atleistas iš pareigų. Kaip tik priešingai: kai, laikui bėgant, ir senieji ir naujieji ateiviai vis labiau tautiškai atšala, velionis ėjo vis karšty. Rašinėjo laiškus, skambino telefonu — visi juto, kad mūsų tarpe Lietuvninkas gyvas ir veiklus. Šiais metais jis parašė ir, angliškai išversdinęs, nusiuntė laišką net Chruščiovui. Šį įtikinėja, kad geruoju paleistų Lietuvą iš savo nagų. Visoms rytų Europoms tautoms turi būti grąžinta laisvė, nes vis tiek karo tarpeju jo valdžiai ateisias galas, o kinai pasiimtų visą Sibirą. Laiške dėsto, kad ir Amerika tokios galybės ir gerovės pasiekė tik laisvę žmonėms duodama. Todėl reikia išdalinti valstybiniai dvarai-kolchozai, juose dirbantiems žmo-

VIRŠUJE: Lietuvių Dienos New Yorke išvakarėse įvyko susipažinimo vakaras ir krepšinio rungtynės tarp neseniai iš Australijos grįžusios Šiaurės Amerikos lietuvių rinktinės ir Rytų Apygardos rinktinės, "Australiečiai" nugalėjo newyorkiečius 84:67 (19:26). Nuotraukoje kairėje "australiečiai", dešinėje "newyorkiečiai".

V. Pliodžinsko nuotrauka

nėms duodant po 20 hektarų. Tautas pavergt — tai gamtinis nusikaltimas", baigdamas, pabrėžia Lietuvninkas: "Kiekviena tauta turi teisę pati save valdyti. Gama žmogų (ar žmones) mirtimi baudžia už skriaudos padarymą". Tai tik vienas pavyzdys, rodas, kad velionis nesigailėjo nei lešų nei sveikatos, kad padėtų savo tautai, kuri buvo jo didžioju rūpesčiu.

Šitokio idėjinio polėkiu valdomas, jis aiškiai nežinojo tikrosios padėties. Nors savo aplinkoje nedaug matė tautinio užsidegimo, jam vis rodėsi, kad kažkur kitur, užjūriuose, yra didelė lietuvių jėga. Nuolat sakydavo, kad, visi kartu stoję, atgaus Lietuvai laisvę. "Aš jau senas, nesulauksiu, bet jūs, jaunesni, — minėsit mano žodį: Rusija, kaip prasidėjo iš 7 gubernijų, taip ir vėl grįš į tą patį plotą".

Gražus šuolis, "Australietis" Sedlickas meta sviedinį į newyorkiečių krepšį.

V. Pliodžinsko nuotrauka

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprėngsime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir palta, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės. Krautuvėje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuošimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŪS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVARIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŪSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI IŠSIUNCIAMI PAŠTU KETVIRČIAIS INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922"

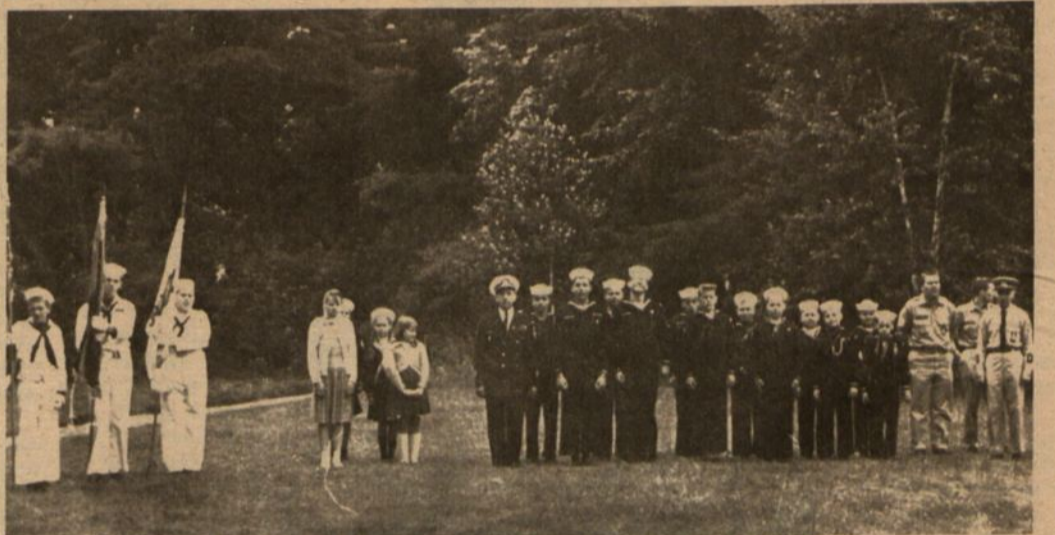
Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juczas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

Bostono jūrų skautai ir skautės stovyklavę Kennenbunkporte.

K. Gruzdo nuotrauka

Bostono jūrų skautų veikla

JŪRŲ SKAUTŲ-ČIŲ STOVYKLA

Lietuvių Jūrų Skautijos, Bostono Nemuno Tunto stovykla įvyko Kennebunkport Maine, 1964 m. rugpiūčio mėn. 1-15 d. Tėvų Pranciškonų sodyboje.

Stovyklai vadovavo M. Manomaitis, B. Kovas, talkino budžiai G. Čepas, V. Ulevičius, V. Adomavičius, šeimininkavo A. Kovenė, O. Ulevičienė ir A. Bajerčienė.

Tėvų Pranciškonų įkurdinti puikiam miškelyje pastatėm palapinių miestą šalia aikštėje laivo denį su vėliavomis, prie upės, jūros įlankoje įsirengėm uostą savajai "Flotilijai". Darniai sugyvendami su čia pat stovyklaujančiais moksleiviais ateitininkais -- vienį kitus bekviesdami į bendras sveigas, pasirodymus ir pramogas, nė nepajutom, kaip greitai nutilo trimity garsai, užgėso paskutinis laužas.

Stovykla gražioje Tėvų Pranciškonų sodyboje mums paliko malonų prisiminimą. Čia mus lankė svečiai iš toli ir arti, savi ir kitataučiai, visi nepagailėjo gerų žodžių.

Pažymėtina, kad penki mūsų j.s. pasižadėjo stoti į Tėvų Pranciškonų išlaikomą Šv. Antano gimnaziją.

Stovyklaujant atliko eilę uždavinių. Vyr. jūrų skautai pėsti sukorėm 10 mylių kelionę, kurios metu savomis jėgomis persikėlėm per sraunią pajūrio upę. Čia savo drąsa pasižymėjo broliai Algis ir Ed. Matjoškos, Pov. Manomaitis, Jonas Kriaučiūnas ir Vyt. Kerbelis.

Burlaivių regatą įvykdėm audringame Sabego ežere. Pirmą vietą laimėjo vairuotojas Algis Utenis, jam talkino broliai A. ir E. Matjoškos.

Narų aukštesnį patyrimą išlaikė: A. Utenis, Rim. Gavelis, V. Kerbelis, J. Kriaučiūnas ir B. klasės Rim. Bajerčius.

Nakties "pavojaus" metu pareigas pavyzdinčiai ėjo: V. Kerbelis, A. Utenis, R. Gavelis ir sesės K. Jančauskaitė ir B. Račkauskaitė.

Laiveliu 30 mylių kelionę sekmingai nuplaukė Ed. Matjoška. Asmeninėmis ypatybėmis pasižymėjo šie: tvarkingiausias Jur. Lendraitis, judriausias V. Ker-

belis, taikliausias ranka P. Duoba, daugiausiai laiko turįs A. Matjoška, linksmiausias A. Utenis, geriausiai susiorientuojąs R. Gavelis, geriausiai vartojęs lietuvių kalbą Vincas Steponaitis.

Rugp. 8 šeštadienį, stovyklą užvaldė "piratai" sugebėdami sekmingai išsilaukiyti visą dieną.

Rugp. 9 sekmadienį -- jūros diena -- visi išieiginėmis uniformomis vėliavų lydimi dalyvaudam pamaldose, vėliavų nuleidžiam jūron vainiką, pagerbtį žuvusiems broliams. Ta proga žodį tarė Tėvų Pranciškonų virš. Tėv. Jurgis Gailliusis, Vainiko nuleidimo išklmėse dalyvavo moks. ateitininkai, garbės gynėjas Dr. V. Čepas su žmona, Tuntininkas P. Jančauskas su žmona, Tėvų Komiteto pirmininkė Irena Manomaitienė su vyru inž. Eugenijum, inž. V. Izbičkas su žmona ir kiti.

Rugp. 15 d. paskutinį kartą išsirikuojame laivo denyje. Paskaitom Tunto ir Stovyklos sąskaitoms, išdalinami stovyklos pažymėjimai ir laimėtos dovanos. Čia Tėv. J. Gailliusis mus visus apdovanojo knygomis ir pakvietė stovyklauti sekančiais metais. Sugiedojus Marija, Marija (Nukelta 17 psl.)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Korp! Neo-Lithuania stovyklai prasidedant, fil. Juozas Jurevičius, iš Chicago, paskyrė \$40.00 pirmai premijai už rašinį, apibūdinantį korporacijos stovyklą. Antroji ir trečioji premija bus \$25.00 ir \$15.00.

Rašinio konkurse gali dalyvauti visi Korp! Neo-Lithuania junjorai ir senjorai, pilnu laiku toje stovykloje dalyvavę. Rašinio ilgis: nemažiau kaip 5-ki mašinėle rašyti puslapiai — dvi — tarpinėmis eilutėmis (double spaced).

Rašinys turi būti gautas neveliau kaip rugsėjo 20-to, siunčiant sekančiu adresu: R. Stakauskas, 6550 S. Albany Ave., Chicago, Illinois 60629.

• Prof. J. Žilevičius, Čiurlionio Ansamblio Garbės Narys, buvo Čiurlioniečių apdovanotas 40 žiedų vainiku, ryšium su jo gražia sukaktim — 40 metų nuo jo organizuotos pirmosios Dainų šventės Lietuvoje.

Vainiką jam įteikė p. Ona Mikulskienė ir J. Plečkaitis, ta proga žodžiu garbingą sukaktuvininką pasveikinus ruz. Alf. Mikulskiui, Čiurlionio Ansamblio meno vadovui. Sveikinimo žodį taip pat ta proga tarė akt. Rūta Kilmonytė.

• G. Penikas, iš New Yorko, Dirvos ir kitų laikraščių foto bendradarbis, akademikų skautų veikėjas, darbo reikalais išvyko į Floridą, kur praleis 9 mėnesius.

• Š. Amerikos lietuvių krepšinio rinktinės rungtynės su Kanados olimpine rinktine įvyksta šį šeštadienį, 2 val. 30 min. Toronte.

Šių svarbių rungtynių pasekmė Clevelande bus pranešama šeštadienį per WXEN-FM radijo stotį 1, 8 ir 9 val. vak., o 10 val. vak. bus duodama smulkesnė informacija. FASKAS

• Amerikos Balsas pranešė per 400 radijo stočių visam pasauliui apie mūsų r e p š i ninkų laimėjimus Australijoje.

LIETUVIAI IŠ CHICAGOS KOLUMBIJOS DŽIUNGLESE

Advokatas Juozas Stanaitis ir inž. Valentinas Mičiulis, inž. K. Kalėdos pakviesti buvo atvykę į Medellina praleisti atostogas. Ta proga lankėsi sostinėje Bogotoje, kur Lietuvos konsulas Dr. S. Sirutis pakvietė į džungles pamedžioti. Ir čia inž. V. Mičiuliui pasitaikė retas laimikis — jis nušovė tigrą. Kolumbijos lietuviai jiems aprodė ir kitų tropiko įvairenybių, kurias nufotografavę nusivežė į Chicago.

• Antras Kaimas, Chicago Lietuvos satyros teatras, šiais metais pasirodys sekančiais: Chicagoje spalio 27, 30, 31, lapkričio 7 ir 8. Detroite: lapkričio 14. New Yorke: lapkričio 21. Bostone: lapkričio 22.

NEOLITHUANŲ STOVYKLA

Šią vasarą studentų neolithuanų stovykla įvyksta p.p. Garmų vasarvietėje — Echo Valley Lodge & Cottages, Echo Lake, Penna. nuò rugpiūčio 29 d. iki rugsėjo 7 d.

Visi stovyklautojai suvažiuoja šeštadienį, rugpiūčio 29 d., o sekmadienį, rugpiūčio 30 d. po pamaldų 11 val. ryto iškilmingas stovyklos atidarymo posėdis ir kol. Stasio Santvaro, korp. garbės filisterio, paskaita.

Visi neolithuanai — filisteriai, senjorai ir junjorai yra kviečiami stovykloje dalyvauti. Neolithuanų bičiuliai bei svečiai maloniai kviečiami aplankyti stovyklą ir praleisti laiką studentiškoje nuotaikoje.

LIETUVIAI KOLUMBIJOJ

• A. Dyrikis, mašinų fabriko "Industrias Apolo" vyr. inžinierius, rugpiūčio 21 d. išskrido į New Yorko pasaulinę mugę. Jis lankysis taip pat Chicagoje, Clevelande ir Detroite. Ta proga nori susipažinti su Amerikos mašinų pramone ir žymesniomis liejyklomis.

• Kun. Berčaitis, prieš 3 metus išemigravęs į JAV ir ten sėkmingai dirbęs pastoracinį darbą, grįžo į Medelliną, Kolumbijoje.

LIETUVIAI JAV PIRMENYBĖSE

Bostono Sheraton Plaza viešbuty vyksta JAV atviros šachmatų pirmenybės, kuriose dalyvauja šio krašto, Kanados ir kitų 4 valstybių 235 šachmatininkai. Pabės jau įpusėtos; po 6 ratų pirmavo didmeisteriai Lombardy, Benko, R. Byrne, turėdami po 5 1/2 tš., Suttle ir Levy po 5 tš., po jų sekė grupės su 4 1/3 tš., kurioje buvo du Bostono žaidikai E. Brandwein ir Kazys Merklis draug su didmeisteriu A. Bisquier ir kt. New Yorko žymūnais: Sherwin, S. Lyman, Valvo, Smith, K. Merklis pelnė dvi pergales prieš meisterius: Dr. P. Lapiken iš Montobos ir M. Conon iš Puerto Rico. Labai gražiai varosi šiose pirmenybėse mūsų jaunuolis Algis Makaitis, tuėdamas 4 taškus. Be kitų jis įveikė Montrealio ekspertą dr. J. Rauch.

Ignas Žalys su 3 1/2 tš. buvo priverstas atiduoti po tašką meisteriams Sherwin ir Krausei, Algirdas Leonavičius 2 (1). Pirmenybės baigiamos rugp. 29 d.

LIETUVOS LAISVĖS KNYGNEŠIAI baigia paruošti didelę genocido -- Lietuvoje sovietų įvykdytų žudynių parodą ir ruošiasi išleisti didelės apimties Sovietų Sąjungos Lietuvoje įvykdytų žudynių albumą. Genocido paroda ir albumas skirti anglosaksų visuomenei.

Lietuvos Laisvės Knygnešiai siekia, kad sovietinio genocido paroda ir albumas būtų galimai pilnesni ir platesni. Lietuviai, kurie turi Lietuvoje sovietų įvyk-

dytų žudynių nuotraukas, ar nuotraukas gautas iš Sibiro ir iš sovietų pavergtos Lietuvos, rodančias sovietinį žmogaus nužmoginimą ir rusišką kolonizaciją Lietuvoje, prašome siųsti adresu: L. Prapuolenis, Draugas, 4545 West 63rd Street, Chicago 29, Illinois.

Visos atsiųstos nuotraukos, padarius jū klišes, bus gražintos nuotraukų savininkams.

KVIETIMAS

Lietuvių Profesorių Draugijos nariai maloniai kviečiami dalyvauti paprastam dviemėtiniam LPDA draugijos visuotiniame suvažiavime š. m. rugsėjo mėn. 13 d., sekmadienį, 12 val. Chicagoje, Jaunimo Centre. Dienotvarkė įprastinė. Iš vakaro, šeštadienį, rugsėjo 12 d., 7 val. 30 min. vakare pirmą kartą pagerbsime abiejų Tėvynės okupantų nužudytus ir kankintus mūsų kolegas ir studentus partizanų uždėjimu vainiko prie paminklo kovotojams, žuvusiems dėl Lietuvos lais-

VIRŠUJE: Mažieji žitrovai Lietuvių Dienos iškilmėse. V. Pliodžinsko nuotrauka

vės. Po pagerbimo akto dalyvausime subūvime-vakarieneje, kurią ruošia Lietuvos Tėvynės Taryba. Laukiamas pilnas bus skirtas minėto instituto darbams spausdinti. Dėl bi-lietų prašome iš anksto kreiptis su septyniais doleriais pas prof. S. Dirmantą: 6616 S. Washtenaw, Chicago, Ill. 60629.

Lietuvių Profesorių Draugija Amerikoje

• J. Grauzinis, iš Chicago, šiomis dienomis užsi-prenumeravo prez. Ant. Smetonos monografiją.

• Algis Kezys, S. J., pasi-sižymėjęs foto menininkas iš Chicago rugpiūčio 17 atvyko į New Yorką, kurio apylinkėse praleis mėnesį laiko. Jis yra apsisostęs pas savo tėvus Brooklynė.

Modeliuotojos V. Janulevičiūtė, J. Mažiulienė, V. Vaitienė, E. Kučiūnienė, P. Vaitaitienė ir G. Baliūnaitė rugsėjo 27 d. Chicagoje Jaunimo Centre įvykstančioje madų parodoje demonstruos sukneles. Bilietai į parodą gaunami Marginiuose ir Gradinsky krautuvėje.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

be maito, licencijos ir kitų mokesčių!

Tokius siuntinius galima pasiųsti per mus iš sandėlių esančių Sovietų Sąjungoje. Taip siunčiame automobilius, motociklus, dviračius, siuvas, mašinas, akordeonus, radijo ir televizijos aparatus, medžiagas, maistą, svaiginamus gėrimus, cigaretes ir t.t.

Taip pat be jokių kliūčių galima siųsti į Lietuvą maistą, medžiagas ir kitas prekes iš Anglijos.

Kviečiame pasinaudoti proga pasiųsti giminėms specialų labai vertingą

ŽIEMINĮ SIUNTINĮ — P-3

susidedantį iš dviejų atkarpų po 3 jardus dviems pal-tams labai šiltos angliškos ULSTER medžiagos ir vienos atkarpos 3 1/2 jardų ekstra geros angliškos medžiagos žieminiam vyriškam arba moteriškam kostiumui tik už

\$75.00 su Sov. maitu ir pasiuntimu.

Taip pat dar galima pasiųsti mišrų aukšto kaloriteto maisto 22 svarų siuntinį M-13 susidedanti iš taukų, kakavos, miltų, kavos, šokolado, cukraus, arbatos ir prieskonių tik už

\$30.00 su Sov. maitu ir pasiuntimu.

Be to dar tebesiunčiame labai didelį pasisekimą turėjusį specialų tvirtų ir gražių vilnonių anglišku medžiagų siuntinį V-3, susidedantį iš trijų atkarpų trims kostiumams po 3 1/2 jardų, viso 10 1/2 jardų tik už

\$55.00 su Sov. maitu ir pasiuntimu.

Reikalaukite pavyzdžių ir rašykite

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, Hackney Rd., London, E. 2., England

Seniausia lietuvių bendrovė Anglijoje veikianti nuo 1938 m.

Atstovai Amerikoje:

L. Venckus, 7042 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 436-0491. GAIVA, 3570 W. Vernor, Detroit 16, Mich.

Plačiai žinomi visuomenininkai Balys ir Marija Raugai rugpiūčio 15 d. atšventė savo vedybų sidabrinę sukaktį. Ta proga į jų rezidenciją Cambridge N.J. buvo susirinkęs gausus būrys bičiulių. V. Grudzio nuotrauka

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER ATOSTOGAS GARSIAME CAPE COD-OSTERVILLE KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

RUGPIŪČIO-RUGSĖJO MĖN. DAR YRA LAISVŲ VIETŲ.
Nuo rugpiūčio mėn. 22 d. iki rugsėjo mėn. 7 d. (Labor Day)

VASAROTOJAMS DAROMA NUOLAIDA.

Kreiptis Tiesiai į vilą AUDRONĖ — JANSONAS,
87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655.
Telef. (Area 617) 428-8425.

Pranešame, kad 1964 m. liepos mėn. 20 d. negailėstingoji mirtis išplėšė iš mūsų tarpo didelį lietuvių tautos bičiulį ir geradarį

norvegų ev. kun. NILS SEIM

Jis šiais metais dešimtą kartą pasikvietė berniukus vasaroti iš lietuvių Vasario 15 Gimnazijos į N a e r s n e s, netoli sostinės Oslo. Per dešimt metų iš mūsų gimnazijos buvo virš 100 berniukų, kurie visi su dėkingumu ir pagarba prisimena dėdę NILS SEIM.

Šeši berniukai, kurie dar stovyklauja Norvegijoje, dalyvavo laidotuvėse. Jie už visus kitus atsisveikino su mūsų tautos bičiuliu.

Ilsėkis Viešpaties ramybėje savame krašte.

Artimiesiems užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Fr. Skerys

Evang. Jaunimo Ratelio Vadovas